Масса а мехкашкара пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Советеи Министрий Советеи орган

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

№ 117 (4556). | ЕРА, 30 сентябрь, 1971 шу. | Мах 2 кеп. | *Газет арадувл 1923 шера денз*

Сийлахь-боккхача Октябра сийна

ХАЛКЪА ТІАХЬОЖАМА КЕРТТЕРА НИЗ

Укх деношка республике дІайолаеннай халкъа тІахьожама группайн постийн отчеташи хоржамаши. Из лоархІаме кампани чакхйоал КПСС XXIV съезда решенеша дегаш ура а оттадаь Октябра цІейна къахьегама совгІаташца Нохч-ГІалгІайчен къахьегамхой накъаболхача хана.

Халкъа тІахьожама органий балхагІа къьгга хьагуш ба КПСС XXIII съездо белгалбаьккха социалистически демократи дІахо дегІайоалаяреи тоаяреи никъ. Халкъа тІахьожама органаша вІашагІтох паччахьалкхени общественни тІахьожам. Уж бокъонца йола халкъа органаш я цар чулоацамга, уж вІашагІйоххарга, цар балха методашка диллача. Царга гІолла дукхача наха тІахьожам лоаттабу халкъа боахама дерригача доакъошка, хІаьта паччахьалкхен гІулакхашта кулгал а ду.

Халкъа тІахьожама лард, цун керттера низ ба предприятешка, колхозашка, совхозашка, учрежденешка, организацешка, юртийн поселковийн Советашка вІашагІъеххаш йола группаши посташи. Цар тІахьожам лоаттабу шоай коллективашка, партийни организацешка, администрацена новкъостал ду паччахьалкхен планаши заданеши толамца кхоачашъе, торонех бизза пайда эца, цІенхаштта къовсам лоаттабу балха юкъе нийслуча кхоачамбоацараша.

Укх тІеххьарча хана группаши посташи дикка чІоагІъеннай, дегІаяьхкай, тоабеннаб цар болх. Дукха я вай республике шоай деккараш сийленца кхоачашдеш йола группаши посташи.

Грозненски районерча Ленина цІерагІара колхоз боккха боахам ба. ХІара шера пайда совбувлаш, экономика айлуш хьайоагІа из. Укх шера колхозхоша тІехкхоачашйир паччахьалкхенга ялат лоххара план, дика Іалашду доакъар. Уж толамаш дахара юкъе дакъа лоац колхоза халкъа тІахьожама группа. Цунна керте латт ветеринарни лор Л. Симонян. Халкъа тІахьожамхоша даим тІахьожам лоаттабу боахама дерригача участкашка. Цар Іомаю колхоза боахам дегІабоалабара перспективаш. Колхоза парткомо кхетамца кулгалду халкъа тІахьожама группаштен 'посташтен.

Дика болх бу Шелковской МалгІабика, Наурски районий боахамашкарча халкъа тІахьожама группаша а. Цхьабакъда, цхьайолча моттигашка ледара вІаштІехьбаьккхаб халкъа тІахьожама группайн постийн болх. Цар бокъонца къовсам лоаттабац балха юкъе нийслуча кхоачамбоацаращца, гучадахац боахамаш тІехьадисара бахьанаш, дукха нах юкъеозац шоай балха. Цу тайпара кхоачамбоацараш нийслу Наьсарен, Урус-Мартана, ишта кхыйолча районий цхьадолча боахамашкарча халкъа тІахьожама группайн постийн балхаца.

Цу тайпара гІулакх ла мегаргдац. ЦІенхаштта тоабе беза халкъа тІахьожама группайн постийн болх.

Халкъа тІахьожама группаши посташи Іалаьмате боккха низ ба. Цхьабакъда, царна шоай деккараш дизза кхоачашде, кхоачамбоацарашта духьал цІенхаштта къовсам лоаттабе карагІдаргдац, нагахьа санна партийни организацеша, хІаьта ишта халкъа тІахьожама комитеташа цар балха лерттІа йоакхо еш ца хуле. КПСС XXIV съезда решенеш тІа белгалдаьккхад халкъа тІахьожам дІахо тоабе безаш хилар, цу балха юкъ ма хулла дукхагІа нах чуозара ленински принципаш ца хаддаш кхоачашъе езаш хилар. Цудухьа партийни организацеш деккарийла я халкъа тІахьожама группаштеи посташтеи кулгалделга тоаде. Практика хьахьекхад, нагахьа санна халкъа тІахьожама группана керте партийни организаце бюро е комитета член, е секретара заместитель латташ хуле гІулакх дикагІа лелилга.

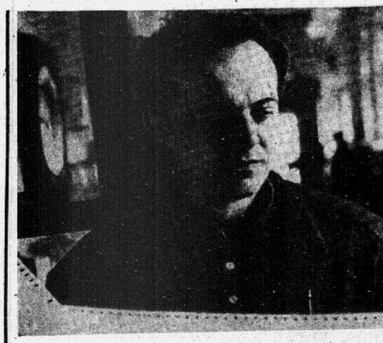
Шерра дІайовзийта еза дикагІйолча группайн постийн балха опыт. Цу гІулакха кхетамца пайда эца беза Іоаяьча ерригача формаех.

Халкъа тІахьожама группайн постийн отчеташи хоржамаши хул къахьегамхой коллективай викалий собранешка е конференцешка. Партийни органаш деккарийла я цу собранешка дакъа лоацаш предприятейн учрежденейн кулгалхой а болаш, балха дош кІоаргга дувцаш дуккхача наха дакъа лоацаргдола хьал Іалашде. Группаши посташи къахьегамхоша шоаш вІашагІъеххаш я, хІаьта царна отчет яла езаш а я. Собранешка дакъа лоацараша цІенхаштта хьадеха деза халкъа цІерагІа тІахьожам лоаттабьарашкара, мишта кхоачашдаьд цар шоашта хьалхашка латта бохктокхаме деккараш, хІаьта цар балха бизза мах бе а беза.

Керда хоржача группаштеи посташтеи юкъебахийта беза производстве хьалха латташ а, общественни балха юкъе хьинаре дакъа лоацаш а, наха сий деш а бола паччахьалкхен хьашташ бокъонца лорадергдола викалаш. Уж хила беза политически саккхетам, принципиальность лакха йолаш.

Дуккхача наха шерра дакъа лоацаш хиларах латт вай халкъа тІахьожама низ. ЧІоагІа лоархІаме да цун юкъхьанцарча звеноша хьинаре болх бар. ТІаккха дикагІа карагІдаргда партеи правительстваи Директиваш мишта кхоачашъю хьежа, йолаш йолча торонех бизза пайда эца, кхоачамбоацараща цІенхаштта къовсам лоаттабе.

Сийлени бехктокхамеи деккараш латт халкъа тІахьожама органашта хьалхашка. Шеко яц, хІанз республика халкъа тІахьожама группайн постийн отчеташи хоржамаши хулача хана цар шоашта карагІдаьннар кІоаргга техка а техка, беррига низ тІабохийтаргхиларах КПСС XXIV съезда решенеш кхоачашъяра лоаттабеча къовсаме керда толамаш дахара.

Грозненски химически комбината № 17 — 18 йолча цеха болхлоша чІоагІа лоархІаши сийлеши ва воккхагІвола аппаратчик Ковалев Аркадий Михайлович. 17 шу совгІа ха я цо цига балха моттиг ца хувцаш къахьета. Цу шерашка массехк балха говзал Іомаяьй цо. «Дикала знак» енна ацетон арахецача а хьинаре дакъа лаьцад цо. Цеха болхлошта юкъе хьалхарчарца елар цунна коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цІи. Дуккхача шерашка хьинаре къахьегарах совхк цунна елар Ленински Юбилейни медаль.

СУРТА ТІА: коммунист, воккхагІвола аппаратчик А. Ковалев.

С. ХУГАЕВА сурт.

Сийлахь-боккхача Октябра цІейна сийленца накъабахара Грозненски швейно-производственни объединене яьржача яхье хьалха латт цхьоалагІча цеха коллектив. ХІанзлехьа цо планал совгІа арахийца продукци 7400 сома маьха я. Уж къахьегама толамаш доахача хьинаре дакъа лаьцад Ленина орден еннача Сурцева Валентинас, Толстенева Валентинас, кхычар. Цар юкъера лаьрхІача шоай сменни нормаш 120—125 процент кхоачашъю.

СУРТА ТІА: болх беш я мотористка В. Сурцева.

И. ПЛИЕВА сурт.

ХАНАЛ ХЬАЛХА

Шера план 20-ча декабре кхоачашъе а, планал совгІа 50 эзар тонн «Іаьржа дошув» даккха а социалистически деккараш тІайийцад «Октябрьнефть» НГДУ мехкдаьттахоша. Уж деккараш толамца кхоачашдеш да. Мехкдаьтта даккхара нийс бетта план 25 сентябре кхоачашъяьй управлене коллективо. Ер шу доладелча денз планал совгІа даьккхад 300 эзар тонн гаргга мехкдаьтта, хІаьта планал совгІа яьккха газ 4 миллион совгІа кубически метр я. Ер шу доладуча хана дийнахьи буси доаккхаш хинначул 20 процент дукхагІа доаккх сентябрь бетта мехкдаьтта. Планал совгІа продукцена реализаци ярах а хьадоаккхача мехкдаьттагеи газагеи дІабода мах лохбарах а укх шера паччахьалкхенна планал совгІа баь пайда 500 эзар сом да. ХІаьта укх шера кхояьй пхьа миллион совгІа киловатт-сахьат электроэнерги.

Уж толамаш доахача хьинар кхо ца деш къахьийгад управлене болхлоша, инженерно-технически балхаш лераша. Керда техникеи технологии производствана юкъеккхийхьай цар. Хьалоаккха мехкдаьтта совдаккхара хий чу а ухийташ лакха искусственни давлени лоаттаяьй тІоанашка. Духхьал уж мероприятеш чакхъяхарагІа ер шу доладелча денз тІакхийттад 15 эзар тонн мехкдаьтта.

Социалистически яхье хьалха латт Хащенко Петр Иванович керте латтача Гойт-Кертерча районни инженерно-технологически служба коллектив. Ер шу доладелча денз цо планал совгІа даьккхад 18 эзар тонн мехкдаьттеи 1600 эзар кубически метр гази. Иштта дика къахьийтад Цатуров Арманс Леонтьевич керте латтача районни инженерно-технологически служба коллективо а. Цо нийс бетта планал совгІа даьккхад 11 эзар тонн мехкдаьтта, шиъ-ах миллион кубически метр газ.

Г. ЛУКЬЯНОВ.

ТІАИЙЦАД ДОККХИЙ ДЕКХАРАШ

Ленина орден лелаеча спецмонтажни балхаш деча № 7 йолча треста автобаза болхлоша, инженерно-технически болхлоша, гІулакхерча наха «Социалистически яхь дІахо тоаярах» болча КПСС ЦК социамо дог ура а оттадаь, белгалъяьй нийслагІча пятилетка хьалхарча шера план ханал хьалха кхоачашъяра чаккъяха еза организационно-технически мероприятеш, тІайийцад Сийлахь-боккхача Октябра 54 шу дизара сийна доккхий социалистически деккараш.

Наряде йоккха ха дІаьхъяра, мухь тІаботташи Іобоаесабеши йоаккха ха лоацъяра, лине тІа арайоала автомашенаши тІехьатессараши дукхагІа хилийтара чотах 11 бетта план Октябра цІеи дездеча дийнахь кхоачашъе, мовхьаш дІа-хьа кхахьара шера план 15 декабре, тонно-километража план — 10 декабре, машенно-сахьатий — 5 декабре кхоачашъе; Къахьегама овсарле лакхъяра чотах планал совгІа халкъа боахама 10,2 эзар тонн мухь дІабахьа, 1,5 миллион тонно-километр никъ бе, мухь дІа-хьа кхахьарга дІададар 1,5 процент лохде; планал совгІа масса а тайпа мухь дІа-хьа кхахьара даькъе 40 эзар сома пайда бе;

Машенашта дикагІа ремонт яра а Іунал дара а чотах лине тІа араювлача автомобилий коэффициент 0,61-нега дІакхоачае;

Къахьегама овсарле планал 6 процент лакхъе, нормал 4 процент дукхагІа доагори хьакхара материалаши кхое, электроэнерги — 2 процент; автопокрышкаша беш бола никъ планал совгІа 13 эзар километрага кхоачабе, автомобилаша шин ремонта юкъе беш бола никъ 300 километрага дІакхоачабе, авари йоацаш болх бара конкурса юкъе а баха дош денна наькъа-транспортни хатар ца хилийта.

М. ПЛЮЩ.

ХУРГБОЛЧА ХЬУВКЪАМА ЙОАКХО ЕШ

ТІадоагІача шера бІаьсти дІаюргІйолча культурашта 171 эзар гектар лаьтта аха дезаш ба республика механизатораш. Дика вІаштІехьбаьккхаб зяба лаьтта ахара болх Ачхой-Мартана районе. Зяба лаьтта ахара план ерригача республике 31 процент кхоачашъяьяле, Ачхой-Мартана района механизатораша бІаьсти ювча культурашта эшача лаьттах ши дакъа аьхад.

Цу тайпара лакха хьоккхамаш доахаш къахьегаш ба зяба лаьтта оахаш Гудермесски района механизатораш а. Зяба лаьтта ахара план 64 процент кхоачашъяьй цар.

Цхьабакъда геттара ледара лел зяба лаьтта ахара балхаш Грозненски, Наьсарен, Ножай-Юрта районашка. Цу районий боахамашка зяба аха дезачох пхелагІа дакъа мара аьхадац. ХІаьта Шелковской района боахамий механизатораш зяба лаьтта аха бола а беннабац.

Ерригача республике дІададахача шерашца нийсдича зяба лаьтта ахара темпаш лохагІа я укх шера. ХІаьта уж балхаш укх шера тІехьадисар бакъдеш бахьанаш а дац боахамий кулгалхой, специалистий. Кхоачамболлаш техника я.

ТІаккхьчай гурахь дув ялат дІадера агротехнически дикагІа йола ха. ПланагІа укх гурахь 169 эзар гектара тІа дІаде деза ялат. ХІаьта хІанзале дІадийнар 14 эзар гектар я.

1971 шера 20 сентябре вай республика колхозашкеи совхозашкеи зяба лаьтта ахарах йола

СВОДКА

(План процентаща)

Районаш	Зяба лаьтта ахар
Ачхой-Мартана	67
Ведана	22
Грозненски	16
Гудермесски	64
МалгІабика	32
Надтеречни	31
Наьсарен	18
Наурски	31
Ножай-Юрта	14
Советски	96
Сунженски	31
Урус-Мартана	26
Шаьла	48
Шелковской	—
г. Грозный	14
Республике гІолла	31
ДІададахача шера 21 сентябре хиннар	36
МСХ колхозашкеи совхозашкеи	30
«Скотопром» совхозашка	39
«Грозвино» объединене	33
«Консерваплодоовощ» объединене	39

ДОТТАГІЛЕН, КЕРДА ОРГАНИЗАЦЕШ

Селхан делкъа хана ЦІеча уголоке гулбелар Грозненски вагонни депо болхлой, гІулакхера нах. Собрани хьайийллар депо парткома секретара А. И. Мелькумова.

Цо аьлар: тахан вай укхаза гулденнад Советско-Венгерски доттагІлен общества юххьанцара организаци вІашагІйолла.

Цул тІехьагІа дош лу КПСС Грозненски горкома секретара А. Я. Давыдовна. Цо доаша дувц Венгерски Халкъа Республика дегІаярах, цун экономиках, культурах. Цу республика Комаромски областерча къахьегамхоша доттагІал леладе дага я вай республика. Из дика гІулакх хьаллацара а царца доттагІлен ях лелаяра а тІахьийхар цо собране хиннараш.

Къамаьл де дош ийцача воккхагІволча инженера нов. Гершковске дег тІара из предложени хьал а лоацаш Венгерски Халкъа Республика къахьегамхошцара доттагІал кхы а чІоагІдара шоаш кийча болга хьаккхайкадир. Цу гІулакха шоаш теттара раьза хилар дувцаш къамаьлаш дир укхаза цеха мастера нов. Смелова, бригадира Серебрякова.

Цул тІехьагІа массава раьза а волаш советско-венгерски доттагІлен общества юххьанцара организаци вІашагІъеллар цига, пхи саг правлене членалла а хоржаш.

Советско-венгерски общества Нохч-ГІалгІай республикански отделени вІашагІйоллара хургйолча учредительни собране вахийта хержар пхийтта саг.

* * *

Селхан Нохч-ГІалгІай пединститута актови зале хьехархой гулбеннабар. Уж баьхкабар Советско-Венгерски доттагІала общества юххьанцара организаци вІашагІйолла. Собрани хьайиллача института ректора заместитела нов. Ибрагимова лоаша Венгерски республика экономиках, культурах дийцар, цунца доттагІал лелалар чІоагІа пайдане долга белгал а доаккхаш.

Цо ярах хьалІоацаш къамаьлаш дир математически факультета декана И. Д. Пиунова, физкультура кафедра заведующе Н. Н. Шерстюкова, преподавателя К. И. Ефанова.

Массава раьза а волаш Советско-Венгерски доттагІала общества юххьанцара организаци вІашагІ а елла цун правлени хержар.

Советско-Венгерски общества Нохч-ГІалгІай Республикански отделене учредительни собране вахийта 22 делегат хержар.

С. МАЙСИГОВ.

СОВЕТСКО-ИНДИЙСКИ ПЕРЕГОВОРАШ

28 сентябре Кремле делкъа ха хилалехьа дІайолаелар КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева, СССР Министрий Совета Председателя А. Н. Косыгина, СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председателя Н. В. Подгорне официальни визитагІа Советски Союзе енача Инде Республика Премьер-Министраца Индира Гандецара переговораш.

Переговораш еш дийцар 1971 шера 9 августа кулгаш яздаьча Советски Союзаи Инде Республиканеи юкъерча машара, доттагІлен, вІаши гІулакхаш леладара хьакъехьарча Договорага хьежжа дола советско-индийски отношенеш чІоагІъяреи дІахо дегІайоалаяреи дешаши иштта шинна а оагІонна хьашт долаш йола керттера арахьара политически проблемаши.

Делкъел тІехьагІа дІахо йихьар советско-индийски переговораш.

Переговораш цІенча дег тІареи вІаши дувцар кхетадеши яр.

(ТАСС).

ДОТТАГІАЛЕИ ВОШАЛЕИ ВИЗИТ

Болгарски коммунистически парте Центральни Комитето хьийха 1971 шера 26—27 сентябре Болгаре Халкъа Республике хилар Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета Генеральни секретарь Л. И. Брежнев.

Болгаре волча хана новкъосташта Л. И. Брежневнеи БКП ЦК Хьалхарча секретара, НРБ Паччахьалкхен совета Председателя Т. Живковнеи юкъе доттагІлен тІехьа вІашагІкхетараши къамаьлаши хилар. Къамаьлаш деча юкъе советски оагІонгахьара дакъа лоацаш хилар Л. И. Брежневца цхьана цига баха КПСС ЦК секретарь К. Ф. Катушев, КПСС ЦК член, КПСС ЦК отдела заведующи К. В. Русаков, КПСС ЦК член, СССР кхыча мехкашцарча гІулакхий министра заместитель Н. Н. Родионов, КПСС Центральни Ревизонни комиссе член, КПСС ЦК Генеральни секретара гІонча А. М. Александров, КПСС ЦК отдела заведующе заместитель А. И. Блатов, хІаьта иштта КПСС ЦК член, НРБ-ера СССР посол А. М. Пузанов.

Болгарски оагІорахьара къамаьлашта юкъе дакъалоацаш хилар БКП ЦК Политбюро членаш Б. Велчев, Б. Былгаранов, Ж. Живков, И. Михайлов, И. Попов, П. Кубадинский, С. Тодоров, Т. Цолов, Т. Павлов, Ц. Драгойчева, БКП ЦК Политбюро членалла кандидаташ А. Цанев, И. Абаджиев, К. Тричков, К. Гяуров, П. Таков, Центральни тІахьожама ревизионни комиссе председатель С. Караджов, БКП ЦК секретараш Г. Филипов, И. Прымов, П. Кирацов, БКП ЦК членаши отделий заведующеши Г. Владиков, К. Теллалов, М. Балев, кхыча мехкашцарча гІулакхий министр И. Башев, НРБ СССР-ера посол С. Гюров.

Л. И. Брежнева болгарски новкъосташта дийцар КПСС XXIV съездо оттадаь деккараш кхоачашдара малагІа гІулакхаш ду парте, советски халкъо, къахьегамхоша, СССР-е коммунизм дІахо хьалъяра планаш ювцаш дагаваьлар. Т. Живкова дийцар БКП X-ча съезда решенеш кхоачашъеш мехка шерра беш болча балхах, дегІаена социалистически общество толамца хьаяра парте тІайийцача лоархІамерча гІулакхех.

ОагІонаша къаьстта теркам тІабахийтар политически, экономически, культурни доакъошка вІаши советско-болгарски гІулакхаш леладелга чІоагІдара а дегІадоаладара а. Новкъосташа Л. И. Брежневеи Т. Живковеи йизза цхьа уйла йолаш белгалдаьккхар КПСС-ан БКП-анеи юкъера, советскии болгарскии халкъашта юкъера гІулакхаш дог цІена, чІоагГа тешаш идейни цхьоагІои вежарашха кхоталенеи хилар.

Дунеи халкъашта юкъерча актуальни дешай хьакъехьара проблемаш, эггара хьалха Европа кхерамзлеи проблема ювцаш дага а баьлар. ДІахо а социализма мехкаш, коммунистически болхлойн болам кхотабара, антиимпериалистически низий бартцхьоагІо чІоагІъяра, кхоххам лаьгІбара, машар, машаре вІаши гІулакхаш леладелга чІоагІдара шинна а оагІоно деш дола гІулакхаш вІаши хьаллаьцар.

Новкъосташха безаме даьча къамаьлаша чІоагІдир дийцача дерригача дешай хьакъехьара КПСС-еи БКП-аи уйлаш йизза цаІаш хилар.

КПСС Центральни Комитета, СССР Лаккхехьарча Совета Президиума, СССР Министрий Совета цІерагІа Л. И. Брежнева Болгаре Халкъа Республика партийно-правительствени делегаци официальни визитагІа Советски Союзе хьийхар. Из раьза хинна тІайийцар. Визита хьалда йола ха тІехьагІа къоастаергья.

МАШАРИ ХАЛКЪИЙ КХЕРАМЗЛЕИ БАХЬАН

ООН Генеральни Ассамблея XXVI сессе А. А. Громыкос даь къамаьл

НЬЮ-ЙОРК, 28 сентябрь. (ТАСС). СССР кхыча мехкашцарча гІулакхий министра А. А. Громыкос тахан ООН Генеральни Ассамблея XXVI сессе пленарни заседане къамаьл дир.

ВІашагІкхийттача Къамий Генеральни Ассамблея сесси гулъенна хІанзара дунеи халкъашта юкъера хьал чоалханеи дуккхача тайпареи да, аьнна белгалдаьккхар ше къамаьл деш А. А. Громыкос. Цунна юкъе, дувцилге даллац кІезига дац халкъаша де лерхІараша маьхара дола кердадар. Бакъда хІанз а низ болаш я духьалара тенденцеш, дуне мукъадаьннадац кхерамех.

Тха социалистически паччахьалкхено ше хьа махиллинге а къоастайир арахьарча политика дешай хьакъехьара принципиальни позици. Цу хана денз ах бІаь шу совгІа йолча хана цу тІара ялац из. В. И. Ленина оттаяь а васкет даь а тхона йита а йола СССР арахьарча политика генеральни лини чІоагІ а йир, хаьдда хІанзарча этапа майоаггІара отта а йир Советски Союза Коммунистически парте XXIV-ча съездо. Дуне дегІаахара эггара керттера лостамаши тенденцеши бокъонца эза а эза, мах а баь, съездо оттайир машара, дунеи халкъаша вІаши лельдеча гІулакхий шерра йола программа.

Цу хьакъехьа эггара боккхагІа теркам тІаозаш я Европа, аьлар дІахо А. А. Громыкос. Цу хьакъехьа хІанз гучаьннай кхоккам лаьгІбара лостаме событеш дегІаахара белгалонаш. Малхбузеи Берлинах доагІача цу дешай хьакъехьарча, дукха ха йоацаш кулгаш яздаьча иннъ оагІорахьарча соглашене дІайоаькх кхоккамеи вІаши гІортареи эггара кхерамегІа ярех цхьа моттиг, ерзаю европейски политика лазар доалла участок. Дуккхача хана денз а халданза а из де гІерт Советски Союз.

Европейски машар эггара лоархІамегІа йолчарех цхьа лард а хинна дІаэттад континента шин паччахьалкхенна юкъе — Советски Союзаи Франценеи юкъе дувцар вІаши кхетадеши барти хилар. Шинна паччахьалкхено Европерча машара хьаштий духьа, дунеи халкъашта юкъерча кхерамзлеи хьаштий духьа шоай гІулакхаш кхы а лакхдара тІехьа да тхо.

СССР-еи Польски Халкъа Республиканеи ФРГ-ацара договораш ерригача европейски паччахьалкхений хьашташа маяххара да. Тхо тешаш да дукха ха яладехьа царна ратификаци ергхилараха уж чІоагІдергхиларахи.

АргІана латт Мюнхенски соглашени эггара юххье денз нийсаца лархІара ларда тІа ЧССР-аи ФРГ-анеи юкъера гІулакхаш лертІадахар, суверенитетеи цхьатарра бокъонаш хиларей принципаш лархІара ларда тІа ГДР-аи ФРГ-анеи юкъера гІулакхаш лертІадахар.

ГДР ООН-е хьаэцара новкъа ехка йовкъаш дІаяха ха кхаьчай. ІІхьан ханна ФРГ а ООН-е хьаэцара иштта тІехьа да тхо.

ДІахо А. А. Громыкос дувц США-си Канадаси дакъалаца йиш а хургйолаш кхерамзлени вІаши гІулакхаш леладареи дешай хьакъехьара Европа юкъара совещани гулъярах йола социалистически мехкий предложени боккха лоархІам болаш хилар.

ДІахо А. А. Громыкос белгалдаьккхар дунеи керда тІом ца хилийтар массе а моттигашка паччахьалкхенашта юкъера гІулакхаш дика латтарах тийша хилар.

ДоттагІлеи гІулакхаш хилийтара дегІадоаладари дувцаш, аьлар цо масалана доаладе мегаргда дукха ха йоацаш Советски Союзо Египета Іарбий Республиканеи Инде Республиканеи даьча доттагІалахи вІаши гІулакхаш леладарахи дола договораш.

Оаха боккха лоархІам бу Европа, Азе, Африка, Латински Америка, Океане кхыча мехкашцара, цхьаккха юкъера ца къоастабеш, гІулакхаш дегІадоаладара.

Укх тІеххьарча хана дукха дувц США-неи КНР-аи юкъера гІулакхаш лертІадаха лерхІаш хиларах. Оаха из хила йиш йолаш лерхІ. ЛертІа гІулакхаш хила деза ерригача паччахьалкхенашта юкъе а. Советски Союза позицех аьлча, тха мохк духьала а хиннаб, духьала а ба бокъо йоацаш леладеча китайски гІайреи Тайвана хьакъехьарча гІулакхашта, КНР цун ООН-е законагІа йоагІача бокъонех яккхара. Советски Союзо хьалха дІаяхача хана тІаэцаш хиннац, хІанз тІа а эцаш кхыча паччахьалкхений, цунца цхьана Советски Союза а, законагІа долча хьашташтеи кхерамзленнеи духьалара политика, иштта йола политика моллагІча куце оттаяь яле а.

Машар чІоагІбара позице тІара леладу Советски Союзо США-цара гІулакхаш а. ВІаши гІаэца йиш йола решенеш лаха кийча да тхо. Бакъда из деш оаха дунеи халкъашта юкъерча арене ханна эттача цу е вокх хетарашта тІаозац тхоай принципиальни лини, машара чІоагІа йола политика. ДІахо Индокитаера хьал дувцаш, А. А. Громыкос белгалдаьккхар Индокитая гІулакхашта тІема а политически а хьакъехьа юкъелелхилга, шоашта эша порядкаш низагІа цига оттае гІертилга США соцаде дезаш дош латташ хилар.

Советски Союзо тІехьа тІайоагІача хана а вежарашха хьаллоацаргда вьетнамски халкъ, Лаосеи Камбоджаи халкъаш цар шоай бокъонаш бахьан лоаттабеча къовсаме.

Гаргарча Малхбоалера хьал дувцаш А. А. Громыкос белгалдаьккхар Израили из хьаллоацараши машар хилар ловш ца хилар.

ХІанз цхьанне а кхета ца деш диса йиш ца Израиль машар ца безаш хилар, нагахьа санна безе а цунна аннексионистски машар безаш хилар. Гаргарча Малхбоалера проблема къоастаяра юкъе дакъа лоацалургдолаш я из.

Малхбузеи Пакистане эттача дешаш политически новкъа мара къоастаде йиш йоацаш хиларах, цу районера кхоккам лаьгІбе йиш йоацаш хиларах тешаш дийцар А. А. Громыкос.

Азера халкъашта эш чІоаггІа бола машар, аьлар дІахо А. А. Громыкос. Советски Союзе, ховш маларра, хьалхашка оттаьй Азе кхерамзлеи хьал Іалашдергдола цу континента кхерамзлеи система.

Герз дІададаккхара дешаш радикально къоастадара, аьлар А. А. Громыкос, ерригача паччахьалкхений низаш вІашагІтоха деза. Советски правительствана хет герз дІададаккхара тІехьа лоаттабеча къовсаме дІахо хьинарегІа гІулакхаш дара дика доагІаш дунеи ерригача паччахьалкхенаша дакъа а лоацаш йола герз дІададаккхара хьакъехьара Дерригдунеи конференци гулъярах хургдар аьнна.

Ткъаь пхиъ шу совгІа ха я ВІашагІкхийттача Къамий Организаци хьаяь, аьлар А. А. Громыкос ше къамаьл даь чаккхвоалаш. Цу хана чухь организаце балха тІехь карагІдаьнна а ца деш диса а хІамаш да. ЧІоагІеи хьинар долаши хила йоагІача массаза хилацар ООН хила майоаггІара хоадам болаш. Бакъда бІарчча хьанийца цо дІахьеккхар машараи дунеи халкъашта юкъера гІулакхаш дегІадоаладарани пайдане йола инструмент ше хулалургхилар, нагахьа санна нийсача новкъа йоде ший Устава принципаш цо цІенхаштта лелайой.

ООН керттера деккар, цун балха тІум машар лорабар, чІоагІбар, керда тІом ца хилийтар да. Советски Союзо ший де йиш мел яр дергда Генеральни Ассамблея укх сессе толам балара.

СССР кхыча мехкашцарча гІулакхий министра А. А. Громыкос даьча къамаьлага ООН Генеральни Ассамблея делегаташа чІоагІа ла а дийгІар, тІоараш тохаш тІа а ийцар.

Кхоана дІайолаю политдешара системера занятеш

БЕРРИГАШ ЮКЪЕОЗ

ЦхьоалагІча октябре комсомольски политически дешара керда шу дІадолалу. Укх дешара шера керттера декхар да КПСС XXIV съезда решенеш къоначарна кІоарга дІайовзийтар.

Комсомольций дешара боарамга хьежжа кхаь звенох латтача кружокашка дешаш хургба уж. Юкъера образовани йоацаш, шоаш дешара эша навыкаш йоаца кагий нах хургба юххьанцарча звене шоай идейно - политически боарам лакхбеш. Царна лаьрхІа я: «Тха ленински комсомол», «Владимир Ильича Ленина биографи», иштта кхыйола кружокаш.

Юкъерча звенона чубоагІа юкъера образовани йола политически книжкаш дешара я, царна болх бара а опыт йола кагирхой. Уж хургба: «Партех йола беседаш», «Социалистически экономика лардаш», «Коммунистически морала лардаш» Іомаеча кружокашка дешаш. Цул совгІа юртарча кагийча наха къаьстта оттаяь программа я «Социалистически экономика лардий» кружокашка дешара.

Лакхерча звене дешараш лакхера образовани йолаш е институташка хІанз дешаш бараш хургба. Цар программа чулоацаргья марксистско - ленински теорех йола актуальни проблемаш.

Цу ерригача дешара звеньяшца цхьана болх беш хургья къоначар массови дешара тайп-тайпара формаш а. Лаххерен юкъерен дешара заведенешка, культурно - просветительни учрежденешка кагийча наха юкъе политически знанешта пропаганда яра массови формаш эргайоахаш тоаергья. Царна вІашагІьеччача лекторешка КПСС а, ВЛКСМ а историех, вай пачхахьалкхен чухьарен арахьарен политика, иштта кхыйола проблемаш Іомаергья ладувгІархоша.

ВЛКСМ райкомаши горкомаши, республика юххьанцарча комсомольски организацеша кердача дешара шера еш йола кийчо чакхъяьннай, хургбола пропагандисташ хьахержаб, кружокашка а, семинарашка а дешаргдарий список оттаяьй, цар дешара тематика къоастаяьй. Къаьстта дика кийчъеннай комсомольски дешара шера ВЛКСМ Ленински, Ножай - Юрта, Заводской, Наурски райкомаш. ВЛКСМ обкома пропагандай отдело кердача дешара шера лаьрхІа рекомендацеш кийчъяьй. Цар керттера чулоацам ба КПСС XXIV съезда документаши Ленина балхаши Іомадара йолча методика дешаш дІадовзийтар.

ДІаладахача шера республика предприятешка, колхозашка, совхозашка болх беш яр 355 кружокий семинари. Укх шера уж хургья 400 дІаккхоачаш, дукхагІа хургба ладувгІархой а. Партийни а, комсомольски а организацеша цахалдаш йоккха ярах укх шера дикагІа я пропагандистий кадрай состав. Царех 78 процент коммунисташи КПСС членалла кандидаташи ба. Комсомольски пропагандисташ идейно - теоретически а, методически а кийчбара доккха новкъостал ду КПСС обкома политпросвещене ЦІен болхлоша, райкомийи горкомийи политпросвещене кабинеташа. Укх деношка политпросвещене ЦІагІа ВЛКСМ обкома пропагандай отдела болхлойи юххьанцарча политпросвещене дешара пропагандистийи вІашагІкхетар хилар. Цар цига дийцар КПСС XXIV съезда материалаш Іомаяра пропагандисташта хьалхашка латтача декхарех лаьца дош. Гулбеннараштa дІайовзийтар говзача пропагандистий опыт, болх тоабара чакхдаха дезача тайп-тайпарча гІулакхех дийцар.

21 сентябре цу тайпара совещани хилар юкъерча а, лакхерча а звеной пропагандисташца.

Кердача дешара шера специфика хьежжа нийсбу ший болх ВЛКСМ обкома научно - методически совето а. Ший керттера декхар лерхІ цо комсомольски политпросвещене дешар научни методикаца чІоагІдаь леладар, районашкарча а, городашкарча а методически советашта новкъостал дар.

КПСС ЦК чІоагІа теркам тІабохийт экономически дешара. Экономически знанеш лакхъеш хила безарах союам а баьб. Цу гІулакха дика новкъостал дергда ВЛКСМ ЦК юртбоахама производства экономика Іомаяра оттаяьча программо.

Комсомольски политпросвещене хьалхара занятеш Ленински урокай хьисапе ергья. Цун чулоацам ВЛКСМ ЦК бюрос баьча сопамга хьежжа «КПСС XXIV съезда решенеш — вахаре» яхаш хургба. Цу тайпара урокаш ерригача комсомольски организацешка чакхъяха еза.

Комсомола комитеташа шоай болх вІаштІехьбаккхарга хьежжа хургда къоначар дешар. Из гІулакх мишта лел хьожаш бІарчача шера тІахьожам лоаттабе декхарийла я уж. Дешар дІадоладеннача шоллагІча дийнахь ерригача комсомольски комитеташка хьалхара занятиш мишта хилар, занятиш ца хулаш йиса кружок магІа я, фу бахьан хиннаяц хаза деза ВЛКСМ райкомашта. Шу йистедаллалца иштта тІахьожам лоаттабеш чакхбаккха беза из болх. Занятеш ца еш бисараш цу сахьате бехктоккхаме оза беза. Политически просвещене дешара дош райкомий пленумашка, бюрошка, актива совещанешка каст-каста дувца деза.

Кружокай а, семинарий а болх къоначар политически сакхетам лакхбара, цар къахьегама а, общественни вахарца а денал-айдара, уж коммунизм хьалъерий моральни кодекса дІалеххача тайпара хьалкхебара гІаберзабаь хила беза. Комсомола комитеташ, пропагандисташ ленински методагІа практически заданеш телга вІаштІехьдаккхарай кагий нахи мехкарийи агитационно - массови болх лелабара чъайленаш йовзаш хиларач гІагІертта къовсам лоаттабеш хила беза. Кружокашкен семинарашкен дешаш болчарех дикагІа кхетача ладувгІархоша шоай новкъосташта хьалхашка лекцеш, политинформацеш ергйола гІулакх Іалашданза даргдац. Уж юкъе оза беза тайп-тайпара массово - политически мероприятеш кийчъеча хана а. Кружокий членаша къахьегама а, общественно - политически гІулакхаш а кхоачашдарах ховргда комсомольски политпросвещене дешар мишта лел.

ВЛКСМ хІара члена дешарцара бола ший бехктоккхам лакхбара эшаш дола новкъостал де декхарийла я комсомольски организацеш. Марксизм - ленинизм мишта Іомаю хьожаш каст-каста комсомольций отчеташка ладийгІаьа бакъахьа да собранешка, комитетийи бюройи заседанешка. Политдешаро доккха новкъостал ду ссюзе боацараш комсомоле хьачуэца кийчбара а.

Керда шу лакхача идейно - политически боараме чакхдаккхара шоай низ кхобергболаш яц ВЛКСМ комитеташ.

А. МИТРОФАНОВ,
ВЛКСМ обкома пропагандан агитацен отдела заведующе заместитель.

ЛЕНИНА ПРОИЗВЕДЕНЕШ ШОАШ ІОМАЯР

Гудермесски тепловозни депо партийни организаца марксизма - ленинизма лардий школа болх беш йола ер ворхІлагІа шу да. Цу шерашка ладувгІарех саг тІераваьннавац. ХІанз партийни просвещене системера дешара керда шу долалуш дІахо а деша хургва 36 саг. Уж ба тепловозий машинисташ, цар гІончий, дика квалификаци йола слесараш, мастераш. Марксизма - ленинизма лардий школе дешаш боллаше дуккхачар чакхъяьккхай Орджоникидзевски машеннаькъа техникума филиал. ЛадувгІаш барех хІаранеца бувзам аз оттабаь дукха ха я. ХІанз тхо вІашагІкхет бовзаш бола нах а боацаш, доттагІий санна. Иштта хилар боккхача лоархІаме да.

Массаза а беркате хилац хьехаш волчо ладувгІарел ше лакхагІа оттавича. Аз даим лийхаб ладувгІаш волча хІаране дег чу бода никъ.

«Лоадам боаца хІамаш а довза, хьажа» яха дешаш дайра сона Василий Иванович Трепачева записной книжка тІа дІаяздаь. Машинист - инструктор ва из, техникагІа кхета гІерта коммунист, бошествечник ва. Василий Ивановича я В. И. Ленина бизза гуллам а юкъе болаш йола йоккха библиотека. Занятешка цо деш дола къамаьл массаза а хул йизза аргументаци йолаш, вахарца, производстваца, партийни организаце балхаца кІоаргга бувзам болаш.

— Мишта вІаштІехьдоал хьа хьай образовани лакхъе? — хьаьттар аз Василий Ивановичага.

— Аз сайгара дІадоладаь хІама дац, — аьлар цо, — гІорваьннача пропагандиста Н. А. Рубакина оалар: «МоллагІа образовани саг ше Іомалуш хилара наькъаца кхоач сагага, уйла тІа а яхийта ше Іомадеш дар дикагІа кхетаду саго, из керта чу дус».

Саг ше Іомавалара дола доккха хьаькъал а масал а да из.

«Капитализм хІалакьхилайзеи коммунизм котъялайзеи яргйоацаш хиларах Іилма яхар аьнна йолча темах занятн еш ладувгІаращца дийцар аз Трепачевца сай хинна къамаьл. Царна тІадиллар дешаш бараш Іилман коммунизма теоре дешаш шоаш кхетаде. Іомадє гІертаргболаш В. И. Ленина «Паччахьалкхенах» йола лекцеш ешилга. Цул тІехьагІа блокнота тІа дийшар укх тайпара В. И. Ленина дешаш «Ер дош бокъонца кхета а даь хье къоастале Іемачул тІехьагІа мара хьайна ховри тешари чІоагІа лархІа йиш яц, тІаккха мара моллагІчоа хьалхашка дале а. из хьаллоаталургдац хьога». Паччахьалкхен дешаш саго ше Іомадарах В. И. Ленина яьхар Іилман коммунизма историе, философе, теоре керттера дешаш Іомадеча а доагІаш да.

Пропагандиста, дика хов ладувгІараш шоаш уйла е, Іомабалаши - шегІа ца балга, цу гІулакха уж шоаш тІаберзабергболча тайпар нийсбе беза цо ший болх.

Эггара хьалха оттаду аз диалектико - материалистически мировоззрени ладувгІараша кхетаяь тІаэцара дош. Іомаеш йолча яьленей, цар хьахилара исторически маІан царга шоашка чулацийта, марксизма - ленинизма лардий школа дешара программа боарамагІа исторически дегІаахара лостама керттера закономерносташ шоашка кхетаяйта гІерт.

Мишта вІаштІехьдоал из?

Эггара хьалха, ладувгІарашца цхьана кхы мелдолчоа юкъера керттердар хьакъоастаду оаха. Цул тІехьагІа дийшачун план оттаю. Хьаязъю факташ, цІераш, формулировкаш, цифраш. Дийшачунцара хІаране ший гІулакх белгалду. Чаккхдоаллача выводаш ю.

В. И. Ленина произведенеш Іомаяра ерригa этап кхаь даькъа екъ: ерригa йизза Іоешар, шийна белгалйоала керттера моттигаш тетрадаш тІа дІаязъяра белгальяр, уж дагахьа Іомаяр. ДикагІа кхеташ бараштa тІера хьайзайта кхоачам ба, хІаьта вокхар царех логически предложенеш вІашагІехха еза.

Марксизма - ленинизма лардий школе дешараш тайп-тайпара ханаш йола нах ба. Царна да а дац е хила йиш а яц В. И. Ленина произведенеш цар шоаш Іомаяра дола цхьа доазув. Дика дІаяздаь хІамаш да ладувгІарашка Р. А. Санчиковга, В. И. Трепачевга, С. А. Абасовга, Р. А. Сидоровга. Кхетам а хьинар а долаш нах ба уж. ХІаьта а В. И. Ленина произведенеш шоаш Іомаеча хана, цар къоаламца белгалонаш ю, эшар Іомаде хьакъоастаду.

Марксизма - ленинизма лардий школашка ладувгІарий зембоаккхаш В. И. Ленина произведенеш Іомаяра юкъара хила тарлу правилаш белгалъяьй аз.

Цкъа-дале, Іомаде деза литература дика теркам тІабохийташ довзилга;

шоллагІа-дале, конспекташ оттаяра никъ белгалбе;

кхоалагІа - дале книжка цІни цун автори бокъонца белгалвар;

диазлагІа-дале, произведене керттера уйла, маІан чулоацаш йола моттигаш белгалйир.

ПхезлагІа-дале йиш е йиш яц В. И. Ленина балхашцара белгалъяь моттигаш. Ленински балхий оагІош тІа вайна корайоагІа курсиваца е Іаьржача алапаьца язъяь, дукха а дешаш хул аладаш нийлхдаь моттигаш йолаш В. И. Ленина уж уйлаш цІаккха а йита йиш яц ца йоашхаш.

ТІеххьара а, тІера хьа йоазош ма де бокъонца произведене маІан кхета ца дича.

Къаьстта дола хьал оттаде-м валлац со цхьайолча формашта. Аз ювцар сай балха опыт, сайна гучадаьннар, айса зийннар да.

В. КОВАЛЬКОВСКИЙ,
ст. Гудермеса тепловозни депо пропагандист.

СВЕРДЛОВСК. «Уралмашзавода» инженерашеи конструкторашеи проект оттаяьй Іочуухийтачеи хьалйоахачеи ерригача операцешта автоматизаци яь йолча 15 эзар метр кІоарга скважинашта буруб деттача установка. Бурув тохара балхашта тІахьожам лоаттабергба электронно - вычислительни техникаца. Буровой вышка ткъозза вІаштІардаь цІенош мосел лакха хургья.

СУТА ТІА: (аьрдехьара аьттехьа): инженер - конструктор О. С. Голенева «Уралмашзавода» керттерча конструктора отдела группа кулгалхо А. Г. Спирюкова кердача буровой установка балха проектага хьожаш ба.

А. ГРАХОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

ТВОРЧЕСКИ ОРГАНИЗАЦЕШТА — ПАРТИЙНИ КУЛГАЛ

Укх деношка КПСС Грозненски горкоме городерча Іилма - тохкама институтий, культурно - просветительни дарбадечеи учрежденей юххьанцарча партийни организацей совещани хилар.

КПСС XXIV съездо администраце балха тІахьожам лоаттабара шоашта еннача бокъонех партийни организацеша пайда эцарах дола дош дийцар цига.

Укхаза гулбенначар белгалдаьккхар учрежденейи ведомствайи партийни организацешта КПСС XXIV съездо иштта бокъо ялар бахьан парте чухьара демократи дегІаяри хІара коммуниста бехктоккхам а, цун авангардни лоархІам а лакхбенна хилар а долга. Парторганизаце секретараша администраце балха шоаш тІахьожам лоаттабарах йола опыт дІайовзийтар, цар белгалдаьхар из болх тоабара тайп-тайпара наькъаш.

Совещане дакъа лоацаш вар КПСС Грозненски горкома хьалхара секретарь нов. Правенький. Цо ше къамаьл деш аьлар: администраце беча балха парторганизацё тІахьожам лоаттабелга предприятейи учрежденейи кулгалхошкара доал дахеи цар балха юкъелелхеи деза аьнна кхетаде дезац. Уж хила йиш яц ревизора хьисапе. Цар керттера декхар да болх вІаштІехьбоаккхилгеи чаха кхетам лулгеи. Парторганизаци декхарийла я коммунистий а парте боацарий а опыт ларде а лувцаш администрацеца цхьана балхацара кхоачамбоацараш дІададахарай болх тоабарай эггара дикагІйола методаши наькъаши лехка.

В. АЛАЕВ.

«Агитатора блокнота» аргІанара номер

Кепатеха араяьннай КПСС Нохч - ГІалгІай обкома пропагандаи агитацеи отдела «Агитатора блокнота» 18 номер. Из дІайолалу КПСС обкома промышленно - транспортни отдела заведующе Г. Олейникова «Мэшенашъерий ди» аьнна корта болаш йолча статьяца.

Сентябрь бетта 75 шу дуз Грозн ерча «Красный молот» завода. Цу событена хетаяь я «Сий дола традицеш дІахьоцш» аьнна корта а болаш К. Соколова язъяь корреспонденци. ЯлхайттлагІча номер тІа араяьннача Ю. Павлова язъяьча «Кулгалхоша дезалашца къамаьлаш ду» яхача статьях лаьца откликаш ух «Агитатора блокнота» редакце. Укх номер тІа «Агитацецара кердадараш» яхача рубрикана кІал я КПСС Гудермесски горкома секретара Э. Исаеви Шелковской райкома секретара Е. Фарниеваи выступленеш. «Опыт вІашагІтоха еза», «Теркалде а, хьаллаца а мегаргда» аьнна керте а яздаь я цар откликаш.

«Агитатора блокнота» редакцета Социалистически ариентаце пачхахьалкхе яхилга фу маІан долаш да дувцар дех политинформатора, «Электроприбор» завода инженера И. А. Белечске. «Хаьттачоа жоп лу» яхача рубрикана кІал кепатехад Социалистически ариентаце мехкаш — «Къамаш кортамукъа дахара хІанзарча болама хьалхара отряд» яха цу хаттара дола жоп. КПСС Нохч - ГІалгІай обкома лектор П. Ясько ва цу статьяй автор.

«Дунен халкъашта юкъера темаш» яхача рубрикана кІал кепатехай политинформаторашти агитаторашти лаьрхІа йола «Хоарцони доацарийн рупораш» аьнна корта а болаш И. Лебедева язъяь статья.

Укх тІеххьарча хана кІезига арайийнчаяц КПСС XXIV съезда решенешта пропаганда еш йола материалаш. «Агитаторай политинформаторай новкъостал» яхача рубрика кІалхарча КПСС обкома политически дешара ЦІен библиотека заведующе Е. Шабунинас «Кепатеха араяьннай» аьнна беча хоамо диафильмашти гойтара пособешти аннотаци ю.

Е. МАЛОВ.
«Агитатора блокнота» литературни болхло.

Пропагандистий болх тоабара

КПСС XXIV съезда решенеш кхоачашъяра партийни организацеша беча балха юкъе лоархІаме моттиг дІалоац марксистско-ленински дешаро. Цудухьа КПСС Надтеречни райкомо халданза теркам тІаухийт коммунистий а, парте боацарий а мировоззрени лакхъяра. Укх тІеххьарча 3 — 4 шера дика аьттув хиннаб политдешара система тоае а, цу системе дешарий знанеш лакхъе а.

Районе еш йола пропаганда коммунистически вахарца ювзаенна я.

Парте вахарца дувзаденна В. И. Ленина балхаш Іомадарах политически дешара боарам лакха хилийта торо хул. Партийни организацеша болх цу тайпара вІаштІехьбаккхарах тайп-тайпарча политдешара формашкара ладувгІархой шерагара шерага дукхагІа хулаш боагІа тха районе. 1968 шера шоай политически знанеш лакхъеш эзар саг вар районе, хІаьта укх шера массайолча дешара формаша чулоацаргва кхо эзар гаргга саг. Цул совгІа кхы а цхьа эзар хургва комсомольски политически дешара системе дешаш а.

Хало ца къовсаш, парте а, пачхахьалкхен а решенеш къахьегамхошта дІайовзийташ ба дукхагІа бола пропагандисташ. Кердача дешара шера цар болх кхы а творчески хургболаш тоабара шенхаштта уйла еш я парте райком. Цу хьакъехьа методически а, организаторски а болх беш я района политдешара кабинет.

Укх шера методкабинето пропагандисташа бергбола болх дІадахача шерашка хиннaчул эргабаьккха хургба. АргІан занятеш даЙолаялалехьа пропагандисташта уж чакхъяхара методика дІаьехар хьалха дІанхача шерашка. Практика хьахьекхар из гІулакх бакъахьа ца хилар.

Оаха «Кругловский», «Братский», «Новогорский» комсаш лелаеча совхозашкеи иштта кхыча парторганизацешкен техкача гучадаьлар политдешар ладувгІархошта сакъердам боацаш, идейно - политически кхетам лоха болаш хинна хилар.

Цун бахьан дар пропагандисташа шоашта даь методически хьехамаш дукхагІа йолча хана творчески кхетадеш ца хилар. «Озерный», «Знаменский», «Верхне - Наурский» комсаш лелаеча совхозий парторганизацешкара марксизма - ленинизма лардий школай кулгалхоша беча балхо хьахьюккхар эффективнегІа бола никъ пропагандистий говзал лакхъелга долга, болх творчески лелабе безилга. Кердача дешара шера кийчлуш из дош дийцар парте райкома бюрос а методически совещанешка а.

28 сентябре районе хиннaча пропагандистий слете а дийцар пропагандисташа шоай болх творчески вІаштІехьбаккха безилга. Пропагандистий болх творчески вІаштІехьбаккхара керттерча гІулакхех цаІ да цар кругозор лакхъяр, общество дегІаяра йола актуальни проблемаш шаьрра ховш хилар. МаІан из долаш хилар семинараш а, пропагандисташта йийша тайп-тайпара лекцеш а. Пропагандистий творчество айе оттаяь планаш а дІайоззийтаргья оаха теоретически конференцешка.

Пропагандист хила веза педагогикеи психологии дика ховш. Дукхазза хиннав со «Озерный» «Надтеречный», «Знаменский» совхозашка еча итогови занятешка. ЛадувгІархой знанеш лакха яр, шоаш Іомань материал кІоарга ховш бар уж. Из гІулакх иштта хилар бахьан дар пропагандисташ В. Хамидов, М. Налиев, Ш. Султанов педагогиках дика кхеташ хилар, царна теоретически материал шаьрра хар. КПСС райкомой партийни организацешеи уйла еш я политшколай кулгалхошта рациональни йола методаш караерзае де дезача гІулакха, уж марксизм-ленинизм шоаш Іомаергйолаш дикагІа кхетабара.

Р. МУРТАЕВ,
КПСС Надтеречни райкома пропагандаи агитацеи отдела заведующи.

ДЕ ДЕЗАРАШ ДИЙЦАР

Укх деношка Гудермесски района партийни, комсомольски политически дешара ерригача звеньяй пропагандистий семинар хилар. Цига «дІадахача политдешара шера балха итогехи КПСС XXIV съезда решенешка хьежжа кердача дешара шера хьалхашка латтача декхарехи» доклад йир КПСС Гудермесски горкома пропагандаи агитацеи отдела заведующее Ю. М. Субботинас.

Гулбеннараштa дунен халкъашта юкъерча гІулакхех лаьца лекци йийшар парте обкома лектора В. В. Банкина.

Цул тІехьагІа къаьст-къаьстача секцеех бекъа а бенна дикагІйолча опытах лаьца вІашийн дагабоалаш хилар пропагандисташ.

Политинформаторай агитаторай долча новкъостала

КПСС КЕРТТЕРА ПОЛИТИКА

ИЙСЛАГІЧА ПЯТИЛЕТКЕ СОВЕТСКИ ЭКОНОМИКЕИ ХАЛКЪА ВАХАРА ХЬАЛИ

IV. ПРОГРЕССА ХЬАЛАШ

Лев ВОЗНЕСЕНСКИЙ,
экономически Іилмай кандидат

КПСС XXIV съезде Л. И. Брежнева аьнна: «Боккхача лоархІамера декхар латт, новкъостий, вайна хьалхашка: Іилма-технически революцена карагІдаьннараш боахама социалистически система совленашца органически дувза, воай, социализмах йоахкаш йола Іилма производствеца дувзара формаш шерагІа дегІаккувла езаш».

Халахете а, хІанз укх сахьата халданза йола Іилма-технически прогресс хІанз а хІара предприятеи объединенеи, даькъа а бІарччача халкъа боахама а вахара боарам а хинна дІаэттаяц. Цунна новкъарле ю цхьайолча, цІенъяь дІаяьха яланза йолча — дикал терхал ца еш, продукци дукхагІа яккха лерхІача хьоккамий новкъосталца планировани яра, экономика цхьадолча деакъошка производствана концентраци яра (гулъяра) боарам кхоачамбоацаш хилар, кхыяраш санна йолча доал леладара механизма къаеннача элементаша. Кхыметтел боахама реформа а, шеко йоацаш, прогрессивни ше йоллашехьа а, кхоачам боллаш стимулировани яц Іилманеи техникаеи карагІдаьнчаваш производствана юкъеккахьара, хІана аьлча пайда тІара предприяте фонде дІачутела ахча шеко йоацаш алапе фондах тийша да, хІаьта из а, иштта шеко йоацаш, кулгашца хьега къа техникаца хувца ме хувп а цунга хьежжа из яле а е кхыяле а йолча предприяте балха моттигаш кІезиг ме лу а зІамиглу. Цу тайпара производствана планировани яра, цунча доал дара система эргаяьккха тоаяра а хІаьта иштта халкъа боахаме Іилма - технически прогресс сихъяри кІоаргъяря дукха материальни стимулировани яра а торонаш хІанз а кхрачаяла гаьна я (веешта шоай маІанга диллача, производство сихха дегІаухача хьалашка уж кхоачаяла йиш йолаш а яц).

Цхьабакъда, ерригa уж а царца ювзаенна дукха кхыйола а проблемаш дукхача боараме экономически политиках тийша я. ХІанзарча хьалашка а яц, хила йиш а яц экономически политиках дІахаьда бокъонца йола Іилма - технически прогресс: бокъонца йола экономически политика я а яц, хила йиш а яц, нагахьа санна ший керттера лостами гарггагІара лерхІари массе оагІорахьара Іилма - технически революци чакхйоакхилга деце. Экономически политика цу оагІорахьа лостаяь хилча мара Іалашдац советски халкъа эша материальни культурни хІамашца тІа-тІа дукхагІа кхоачамбелга, социализм массе оагІорахьара дегІаухилга, тІа-тІа дукхагІча из лакхерча стадега — коммунизмага ялга.

Іилма - технически революце, производительни низаш дІахо дегІаккхувлара маІано ше ма ярра оттаю из дегІаккхувлара, социализма потенциальни торонехи совленехи ма могга дукхагІа пайда эцара, халкъеи хІара советски сагеи деррига творчески низаш тоадара эша оптимальни экономически кхыдола общественни хьалаш хьадара проблема. Уж декхадаш кховчашдеш, Советски Союза Коммунистически парте царна юкъе а керттера лоархІ халкъа боахам вІаштІехьбоаккхилга тІагІертта тоадар, цунна а бІарччача общества вахара а доалду бокъонца йола Іилман система хьаяр. Доалдара хІанзара Іилман методаш — Іилма - технически революци ма могга дукхагІа легІайоалаяргеи цунна карагІдаьнарех ерригача обществана долча гІулакха ма могга дукхагІа пайда эцаргеи вугаш йола дІоагІа. Цу тайпара методаш цунца цхьана общество дегІаахара хІанзарча боарамга хьежжа а социалистически общественни отношеней ерригa система дІахо эргайрахаш тоаяра реальни перспективаш хьаеллаш а я.

Эггара хьалха, белгалдаккха деза, халкъа боахама планировани яреи доалдареи материальни база тахан хьаеши чІоагІъеши хилар. ХІанз цунна чухь болх беш я доалду 400 совгІа автоматизированни система. Цхьабакъда, Іалаьмате боккхача вай боахама уж вІалла кхоачам болаш яц. 1971 — 1975 шерашка 2,4-зза дукхагІа арахецаргья вычислительни техника средствашь, цу даькъе электронни вычислительни машенаш — 2,6-зза дукхагІа. Доакъошта, территориальни организацешта, объединенешта, предприятешта планировани яреи доалдарей автоматизированни системаш хьаелгеи юкъейоалаелгеи вычислительни центрий, пачхахьалкхен сетеи беррига мехка цаІ хургйолча автоматически бувзама сетеи ларда тІа халкъа боахама учет яра, планировани яра, доалдара информаци гулъюи цунна обработка юи система дІахо йодача хана ерригача пачхахьалкхен юкъера цаІ хургйолча тайпара де лерхІ.

ЧІоагІа догдоахийла йолаши хила бокъо йолаши ца боахама механизм дІахо эргайоахаш тоаяр, планироване Іилман боарам лакхбар (белгала аьлча, ЗІаьххача хания перспективни планировани елга баха нах, обществана эшараш дукхагІа хургхилар, Іилма - технически прогресс теркальярца дувза а долийташ дегІаккхувлар), халкъа боахама деррига доакъошка пачхахьалкхен планови дисциплина чІоагІъяр. Цу тайпара керда дегІайоагІаргья историе опыто техка, демократически централизма ленински принципа тІа хьалъяь, ерригача пачхахьалкхене бІарчча цаІ йола планировани. Декхар сенах латт аьлча, из латт, централизовани планироване совленаш социалистически производствана доалдара демократически лардашца органически цхьана таръярах, экономикана кулгалдара даькъе административни экономически хьисапаш кхетамца вІашагІа дувзарах.

Советски мехка чакхйоахаш йола, партеи пачхахьалкхени экономически политика йоккхагІа йола мероприяти лоархІалуш йола боахама реформа — хІанзарча хьалаша экономикана доалдара система эргайоахаш тоаяра беча боккхачеи чоалханечеи балха эггара хьалхара а эггара халагІа хила мегаш а йола этап. ХІанз реформа принципаш тІа болх беш я валови продукцех 94 процент луш йола 42 эзар совгІа промышленни предприяти. Реформа дІахо дегІайоалаяро лерхІ общественни производство дегІаккхувлача экономически рычагех, цунна доллеча, Іилман ларда тІа бакъъяьча экономически методех боахама практике тІа-тІа дукхагІа пайда эца.

Укх тІеххьарча пхе шера чакхйоаха а реформа принципашка шема яра хьахьекха а йола экономически политика кІезигагІа йоа укх лохера шоайла вІаши дувзаденна дола доккха боахама - политически декхараш кхоачашде дезаш я:

царех юкъмоттигера дар сенах латт аьлча, из латт, хІара сага, коллектива, общества хьашташ органически цаІаш хилийтарах;

социалистически производство сихха дегІаяр материально чІоагІгІеи кІоаргеи ловш берригаш а хІаравар а хилара ларда тІа хІара болхлойи къахьега коллективи шо-шоай мукъагІеи массе оагІорахьара творчески инициатива йолаши шерра дІаоттадар, цар бехктоккхам дикка лакхбар;

цу наькъаца социализма ерригa чухьара торонаш, капитализмана гарга цун исторически совленаш оарцагІьяхар, Іилма - технически прогресс чІоагІа сихъяр, къахьегама эсарле лакхъяр, общественни производства эффективность айяр;

чІоагІъеннача цу материальни база ларда тІа халкъа вахара боарам дикка лакхбар;

юххера а — общество коммунизмага гІолга сихдар.

Долче, Іилман ларда тІа бакъъяь вІаштІехьъяьккхача экономически политика ма дарра аьлча къестаду алхха боахама позонел арадоалаш а боккха социальни политически, идеологически а нравственни а лоархІам болаш а дола декхараш. Практика хьахьекхад, социализм хІара сага, коллектива, общества экономически хьашташа шоайла вІашдухьале еш а доацаш, дизза гІеи органичнои цхьана тардала йиш йолаш йола историе чухь духхьашхара строй хилар. Бакъдар аьлча, хьала исторически хьелаш хоцу уж хьашташ гаргаахара темпаехи маІанахи, хІаьта керттера тенденци мел аьлча а геттара шаьра хьагу. Цунна дола керда тешал — лерраагІа чакхъяьккхача хІара сага, коллектива, общества хьашташ айхагІа цхьана тарлуга Іе-

(Йистедоалар. Долалур 16, 21, 23 сентябре араяьннача номераш тІа).

«СЕРДАЛО»
2-гІа оагІув, 30 сентябрь, 1971 шу.

ИРАЗЕРЧА НОВКЪА

Ираз... Хlара саго ший тайпара кхетаду из дош. Цхьаволчо оал враз сагагlа доалдаш да, хlаьта вокхо къахьега, обществана пайдане хила, наьха вахар хоздеча дакъалаца торо хилар, лоархl ираз.

Укх очерка турпал а ва «ираз» яха дош ший тайпара кхетадеш. Цун къахьегамо, вахаро, гlулакхаша хьахьокх из.

Мастера Нозадзе Христофор Георгиевича кулгалдеча Бори-Су яхача моттигерча шоллагlча мехкдаьтта доаккхача бригаде болх беш ва Социалистически Къахьегама Турпал коммунист - оператор Лологаев Бийберда Ахьмад.

Цу бригаде водаш дагадехар сона из чуйоагlача служба истори.

30 шу гаргга ха я Бори-Су яха, хlанз мехкдаьтта доаккха, майда хьайийлла. Хьалхарча шерашка халача хьалашка болх баьб укхаза мехкдаьттахоша. Хlаьта а мехка чlоагlа эшаш дола «lаьржа дошув» дукха телаш хиннад цар.

Сийлахь-боккха Дай-мехка тlом хиннача шерашка къаьстта къахьегама турпалал гойтай промысловикаша. «Деррига а — фронта, моастагlа вохаваря», яха парте кхайкарал берригача советски наха санна дог раьза долаш хьаллаьцар цар. Хан низи кходацар план кхоачаши тlехкхоачаши яра. Лакха мах бир мехкдаьттахой гlулакхий Советски lаьдала. Дика къахьегама хьокхамаш гойтарах, 1942 шера Даьхен лакхагlа дола совгlат — Ленина орден елар промысла коллективана.

...Дукха ха дlаяхай цу хана денз. Шерагара шерага дукхагlа хулаш латт мехкдаьтта скважинаш, дикка керда техника кхаьчай мехкдаьттахошка. Хlара денна совдувл «lаьржа дошув». Хьалххийнаб йокха говзал, кхетам бола говзанчаш.

Служба мехкдаьттахоша доккхал ду Социалистически Къахьегама Турпалаш Паук Марина Яковлевна, Колесников Федор Львович шоай коллективе хьалкхийна хиларах. Из лакхара цlи енначарех ва оператор Лологаев Ахьмад а. Цхьан служба кхоъ Социалистически Къахьегама Турпал! Доккхал де йиш йолаш хlама да из. Барт-цхьоагlо, доттагlал долча коллективе мара хила йиш яц цу тайпара гlулакх.

Тlеххьарчоа из сийдола цlи яларо цlаькха а тешал ду хlанз цу коллективе къахьегаш бола мехкдаьттахой ветераний дика традицеш йиийолийтаргйолаш ца хилара, цар сий лакха лоаттадеш уж хилара.

Цхьоалагlча инженерно - технологически службе эгтара йоккхагlчарех я номер 750 йола групповой установка. Малгlабикера хьалхара фонтании скважина я из, чоалхане оборудовани а йолаш. Кхойтта шу гаргга ха я из мехкдаьтта телаш латта. Дийнахьи буси 1 эзар тонн совгlа мехкдаьтта лу цо. 1965 шера денз цу установкана гlулакх деш ва Лологаев. Ворхl скважина я цо тlахьожам лоаттабеш.

Шо-шоай участкашка болх беш боахк мехкдаьттахой: цхьабараш коллекторашта ремонт еш, вожаш—задвижкаш lанна кийчъеш, уж йоахьеш. Лологаев Ахьмад а ва цхьан скважине чуийнна къахьегаш. Штуцер хувцаш воаллар из тхо цига кхаьчача хана.

Сабаре, чlоагlа хьисап деш тохар цо ше тохаш дола кулг. Тlехьагlа мара кхетадаьзар аз цу сабара маlан. Штуцер хувцар бехктохкаме хlама хиннадар. Цун диаметрга кьежжа хул хьадоагlача мехкдаьтта дуккхал а, кlезигал а нийсача боарамагlа лоаттаю давлене режим. Балхах чуийнна воалл Ахьмад. Цкъаза пхьошапа дlадоаккх цо юхь тlара хьоцар, даьза дисар фуд хьож, тlаькха балхах чуволл.

Юкъерча ханара, гlийло лакха саг ва Ахьмад. Оаха дена гlулакх дайзача, ший бе ялла инструмент шонкаш йоахкача кулгашца тlорме чу lочу а елла:

— Сох язде даьхкад шо, — аьлар. Тlаккха баламаш а эза, тlатехар. Сох язде эшац, коллектив-м я тха хьоахае мегаргйолаш.

Цу дешаша хьагойтар коллектив, цун гlулакхаш Ахьмада керттера хетилга. Ший толамий лард лоархl цо коллектива толамех.

Атта бац оператора болх. Из дика кхетаду Лологаева. Операторашца Шаповалов Степанаца, Ткалич Зинандайца цхьана хlара скважина дlайолайолийташ, е из соцаеш, цигара кхоачамбоацараш дlадоахаш ва Бийберда Ахьмад.

Трапашца вlашагlъювзаенна йолча скважинашкара мехкдаьтта керттерча трапни установке дода. Къаьстта чlоагlа бlарг лакха безаш да из гlулакх, нийсача боарамах лоаттае еза давлени. Цудухьа массаза фийла хила веза оператор Лологаев.

Шийх лаьца дувца тlера веце а, кlаьд ла луш дувц цо ший балхах: «Дукхагlа дола балхаш дийнахь ду оаха. Прибораштa регулировка е, задвижкаш, скважинашкара хьайоагlа мехкдаьтта линеш хувца езаш хул. Ховш ма дий мехкдаьтта трубашка гlолла дlадодилга. Царна чу ший тайпара дола тух а деже трубаш, трапаш кислотни обработка а еш цlенъе езаш хул».

— Каст-каста бе безаш хулий шун цу тайпара болх?

— Бетта цкъа-шозза, — сихха жоп лу Лологаева. — Кулгаца бе безаш болх ба из, цу тlа аттачарех а бац, хlана аьлча трубай оагlонех дlа а лете аьшк санна чlоагlлу тух. Цудухьа чlоагlа лоралуш бе беза из.

Къахьегама ди йистедаьлча нагахь ший ханнахьа цlаваха йиш хилац Лологаева. Ше кховчашдеш дола общественни гlулакхаш чакхдаха соц из служба конторе. Хlаьта уж дукха да. Из ва цхьоалагlча служба новкъостий суда председатель, профсоюза моттигерча комитета член, Малгlабика районни халкъа суда заседатель, шоай бригада кхераздлен техника лораяра общественни инструктор.

Дуккхаза хийржав из предприяте партийни бюро членалла а.

Ший къахьегама никъ 1941 шера дlаболабир Лологаева. Цу шера юкъера школа чакх а яьккха Назрановски района Наьсар-Кертерча юкъерча школе юххьанцарча классашка хьеха вийхар из. Цул тlехьагlа Орджоникидзевски юридически школе дешаш хилар.

Казахстане вахаш тайп-тайпара балхаш даьд турпало. Из хиннав гlишлошъер, совхоза учетчик, бригадир. Свекла хьувкъвеча доккхий толамаш дахарах 1956 шера халкъа боахама карагlдаьннарий Ерригсоюзни выставке вахийта хилар из. Цу шера елар цунна «ВДНХ доакъашхо» яха медаль а. Хlаьта дукха ха йоаццаш шоллагlа цу выставке ваха хилар из, бакъда хlанз мехкдаьттахо санна.

1961 — 1965 шерашка «Малгобекнефть» НГДУ скважинашта капитальни ремонт еча цехе болх беш хиннав Лологаев. Дукха къаьна мехкдаьтта скважинаш юхаметтаоттаяьй, дукха хила йиш йола авареш ца хулийташ йитай цо ше цига болх беча хана. Цу коллективе дlаийцар Ахьмад коммунистически парте мугlарашка а.

Пхи шу совгlа ха я Лологаева хlанз ше волча бригаде болх бу. Лакхарча разряда оператор ва из. Дlадахача шера Ленински Юбилейни медаль еннай Ахьмада. Бакъда цун вахаре эгтара доккхагlдола хlама да дошо седкъеи Ленина ордени а луш укх шера цунах Социалистически Къахьегама Турпал вар.

— Партена, правительствана дег тlара баркал ях аз, са къахьегама иштта мах барах, — йоах Лологаевс, — Кхетаду аз из совгlат кхаьчачул тlехьагlа сайгара дlадехараш кхы а дукхагlа хилар. Цудухьа парте съезда решенеш кхоачашъяра сай низ кхоачар дергда аз.

Доккхал ду коллектива членаша Лологаевна деннача совгlатах, цун дикача гlулакхаша дог хьест цар. Цунца къахьегача оператора Нальгиев Беслана йоах Ахьмадах: «Ахьмад сона вовза дукха ха я. Зlамига долча хана денз дешаш а болх беш а цхьана хиннад тхо. Ше каралаьца моллагlа гlулакх толамца чакхдоаккх цо. Шийна ховр новкъосташта дlахьеха а ца ховр хьаlомаде а lех ца хеташ саг ва Лологаев».

Къахьегам дукха безаши общества пайданагlа хургдолча тайпарен хьалкхеде гlерт Лологаев Ахьмад ший бераш а.

— Коа-ниl хьайийлла ялалехьа духхал доагlа уж балхара цlавоагlача шоай даьна, дукха хул цар цунига дувца.

• • •

„Баьд йийрзаяр Малгlабикера тхо цlа дийрзача хана. Гlийло догlа делхар. Мехкдаьтта доаккхача моттигашка йоагаш яр лампаш, болх беш яр мехкдаьтта качалкаш. Кура бlовхьаш урагlа а дахийта латтар вышкаш. Лологаева къахьегама групповойх юха бlарг кхийттача дагаехар сона цун цlагlарча истола тlа илла СССР мехкдаьтта промышленноста министра йита телеграмма.

«...Лологаев Бийберда Ахьмад. Дег тlара даькъала ювц аз хьа Социалистически Къахьегама Турпал яха цlи. Цу паччахьалкхен совгlато тешал ду пхе шера план кхоачашъеча lа доккха дакъа лаьца хилара.

Хьай балха тlа кхы доккхагlа толамаш даха аьттув балба хьа, уналцlенен ираз долаши хилва».

Р. ЦОЛОЕВ.

СУРТА ТlА: Лологаев Ахьмад.
И. ПЛИЕВА сурт.

КЪАХЬЕГАМА ТОЛАМАШ ДОАХ

Укх гурахь планагlа ялх эзар гектара тlа гурахь юв культураш дlае езаш ба Малгlабика района «Ингушский» совхоза кхаш леладераш. Хlаьта цар планал совгlа 1500 гектара тlа елерхl уж культураш.

Лаьтта оахаши органически удобренеш а йохкаш ялат дlадера из кийчдеши 38 агрегат я совхозе болх беш. Хlара дийнахь ялат дlадера юкъера лаьрхlача 250 гектар лаьтта кийчду механизатораша. Хlаьта хlанзле аьха а удобренеш ехка а гурахь юв культураш дlаера кийчдаьр ялх эзар совгlа да.

Гурахь дув ялат дlаде лаьтта кийчдара, планал совгlа дlаде дезар лаьрхlача а эгтара дуккхагlа дале а 4—5 ди мара эшаргдац боахама механизатораштa.

Лаьтта оахача, ялат дlадера из кийчдеча къаьстта лакха къахьегама толамаш доах трактористаша Чертоев Зелимхана, Фаргиев Махьмада, Мержоев Махьмада, Чернощеков Владимира, кхычар. Шоай балха нормаш юкъера лаьрхlача 180 — 200 процент кхоачаш ца еш цхьа смена дlа яхийтац цар.

Дика вlаштlехьдаьхад гурахь дувча ялата лаьтта ахара, из кийчдара балхаш совхоза шоллагlчеи йиълагlчеи отделенешка. Лаьтта ахарен ялат дlадера удобренеш а ехка из кийчдарен план кхоачашъяь баьннаб цу отделенешкара механизатораш.

Ялат дlаде лаьтта кийчдешехь а, цхьана из дlаде долалаьд боахаме. Хlанзле цаl-ах эзар гектара тlа дlадийнад гурахь дув ялат. Хlаьта дlадувча фуца цхьан хlара гектара тlа юкъера лаьрхlача кхоккха центнер а кхоачийташ суперфосфатни, калийни туха удобренеш товс механизатораша.

Белгалдаккха деза дlадувш дола деррига фу цхьоалагlча класса кондици йолаш дола. Хlаьта ховш ма дий дlадувш дола фу лакха кондици йолаш хилча мел лоаорхlаме да.

Хьинар кхо ца деш lан замалахь доахан чусоцадара кийчо еш ба совхоза хьайбаш леладераш а. Планага хьежжа lалашъяьй йол. дlадахача шерарчул кхо эзар тонн дуккхагlа гул а даь аргlашдаь хьалъоттадаьд ча а. Хlанз тlатеlla силос йоллаш ба хьайбаш леладераш. Планагlа 20700 тонн силос lалашъе езаш бар механизатораш. Хlаьта кlанзле lалашъяьо дукха хlама ца эшаш 21 эзар тонн я. Уж балхаш хlанз а дlахо дlахьош да.

Силос lалашъеш къаьстта дика болх бу совхоза кхоалагlча отделене коллективо. Силос кийчъяра план цар кхоачашъяь дукха ха я. Хlанз планал совгlа силос lалашъеш ба уж.

— Планагlа ворхl эзар тонн lалашъе езача нийс-ах эзар тонн силос lалашъе дагахь да тхо, — йоах цу отделене управляюще Белхароев Идриса. Тlехьа а ца тетташ шоай ханнахьа хьайбай помещенеш тоае болабелао хьайбаш леладераш. Уж балхаш шоай низ дlакхоачача хlара ферма коллектива шоай низаца чакхдоах. Хlанз боахаме дуккхагlйола хьайбай помещенеш тоаяь хьайбаш чуэца кийча я.

Дукха керда хьайбай помещенеш хьалъеш латт хlанз совхозе. Иштта, кхоалагlча отделене хьалъеш латт ший бlаь бежана лаьрхlа керда помещени. Хьайбашта хий моладар, чура кхий цlендар, хьайбашта доакъар диллар, кхьлола балхаш механизированни хьисапе деш хургда цу чу. Дукха хlама дисадац из тоаяь яккха. Хlанз тхов буллаш ба Ялхароев Султана кулгалдеш йола гlишлошъеча бригадера къахьегамхой. Хlаьта цу коллективерча болхлоша шоай нормаш юкъера лаьрхlача 150 — 160 процент кхоачаш ца еш цхьа ди дlадодац. Цунца цхьана хьалъеш латт бlаь метр йlоахал йола кошара. Еттача кирпишках деттад цун пенаш. Хlанз тхов тlабиллача кийча я из жа чулаккхара.

Боккха теркам тlабохийт совхозе хьайбаш леладерий болх аттача баккхара. Иштта, хьалха деррига балхаш кулгашца де дезаш хиннача, уж балхаш механизированни хьисапе чакхдоахаргдолаш агрегаташ уттаеш латт. Совхоза хьалхарча ферме цу тайпара агрегат оттаяь яьннай.

Дика вlаштlехьбаьккхаб боахаме хьайбаш леладерий къахьегамхоша материальни безам совбаккхара болх. Доакъар lалашдеча а, хьайбай помещенеш тоаеча а, хьайбаш леладеча а шоай балха нормаш цхьан юкъа, масала, цхьан кlирагlа, пхе дийнахь кхоачашъераштa ахчан премеш тел, хlаьта хьалхара моттигаш яьхачарна карара кара тела цlе вымпелаш, мах бола совгlаташ тел.

Шоай балха, вахара хьалех совхоза кулгалхой йоаккхо еш бола гуш болча хьайбаш леладераша низ кхо ца беш къахьег.

Лакха да совхоза доаркаша доахе къахьегама толамаш. Дукха ха йоаццаш шиъ доярка мара яцар совхозе хlара беттача lаттагара шура яккхара шера план кхоачашъяь. Хlанз йиъ я. Уж ба Картоева Дибхан, Пешхоева Нина, Коригова Банати, Эльмурзаева Люба.

Картоева Дибханас хlара lаттагара бархl бетта 2071 килограмм шура яьккхар. Хlаьта шера планагlа цо яккха езаш хиннар 1675 килограмм мара яц.

Гаога я хlара беттача lаттагара шура яккхара шера план кхоачашъе совхоза кхы а иттех доярка.

Хlаьта хlанз Сийлахь - йоккха Октябрьски революци хинна 54 шу дуза ди тlаккхоачаш хlара lаттагара шура яккхара цхьайтта бетта план кхоачашъе социалистически декхар тlайцад совхоза доярка.

М. ХАМАТХАНОВ.

БАЬЦАДААРАШ—ПЛАНАЛ СОВГlА

Баьцадаарий боккха хьувкъам кхебаьб Грозненски районерча «Юбилейный» совхозе. Хlанз помидораш чуэцаш ба цу совхоза къахьегамхой. Хоза lуйре я. Тхир улл кхашка. Дукха нах гулбеннаб кхай тlа тараз латтача моттиге.

Хьатlаухача автобуса чурен грузовикашта тlарен иллеш доахаш, бегаш беш lобувл помидораш чуэца новкъостал де баьхка нах. Хьакхаьчар парторганизаце секретарь нов, Захаров юкъе а волаш «Горпищеторга» болхлой. Царна тlеххьа баьхкар ацетонови заводера, телевиденера, радиовещанера, кхыча предприятешкара новкъостал де боагlа къахьегамхой. Хаттар де дlатlаваха йиш яц совхоза директора Х. Витушеван парторганизаце секретара Б. Баркинхоевеи. Тамаш яц цар къамаьл де ха ца хилар, городера новкъостала баьхка нах сиххенна бригадашка дlабекъаш латт уж. «Шо Кадимаговай бригаде, шо Махаева бригаде, шо Хусановай бригаде гlоргда», — йоах группай кулгалхошка совхоза парторганизаце секретара Б. Баркинхоева.

Йовлакхаца хьацар дlа а даькха, Баркинхоева йоах сога: «Хlара денна городера 300—400 саг воагlа тхона гlо де. Лийрхlачул дуккхагlа баьхкар тахан. Балха нормаш тlехкхоачашъю цар массеза а».

Укх шера паччахьалкхенга 3675 тонн баьцадаараш дохка декхар тlайцадар совхозо, план 3500 тонн йолча. Хlаьта хlанзле дехкараш 2500 тонн да. Хlара бригадана дlатlаух тхо, «Мала хий дий, тара тоий?» — хаттараш ду совхоза парторганизаце секретара болхлошка, — «Баркал хилда, хlама эшац», — жоп тел.

Сиха болх бу Кадимагова Зайнас кулгалдеча бригада къахьегамхоша. Наьха юххе помидорех йизача яьшкай аргlа латт. Цахаддаш яьшкаш латтача хьатlакхухьаш латт помидорех йиза ведраш.

Дика хьувкъам кхебаьб Зайнас кулгалдеча бригаде. Бlаьстий, дерригача аьхки хьийга къа зехьа дайнадац. Шовзткъа саг ва бригаде къахьегаш. Кховзткъе итт гектара тlа да укх шера бригада кхеду баьцадаараш, царех 40 гектара тlа помидораш я. Хlаьта план 96 тонн йолча, паччахьалкхенга 98 тонн нарсаш ехкай бригада къахьегамхоша хlанзле. Цул совгlа паччахьалкхенга хохаш, кабуй йохкара план а кхоачашъяьй бригада болхлоша.

— Планагlа 570 тонн помидораш чуэца езаш яр бригада. Из план кхоачашъяь даьннад тхо. Хlанз оаха паччахьалкхенна дlачулуш дола баьцадаараш планал совгlа да. Доккха баркал ода оаха тхона гlо де городера ухала наха, — йоах бригадира Кадимагова Зайнас.

Бригада членаша дикка тlехкхоачашъю дийнахьара шоай балха нормаш.

Къаьстта дика болх бу Садулаева Аймане, Хадаева Липас, Байсарова Амината, Мамуева Дашас, Эдигова Сабихьата. Юкъера лаьрхlача ши бlаь процент кхоачашъю цар шоай балха нормаш.

Дика къахьег кхыча бригадашка а. Цар кулгалхой ба коммунист Хатаев Хьакlаьп, Махьмаев Мукман, райсовета депутат Хусаинова Паьтlамат. Дlаяхача пятилетка гlа дика къахьегарах «За трудовое отличие» яха медаль еннай Хусаиновайна.

Хlара дийнахь 15 тонн помидораш дlачулу совхозо Грознера баьцадаараш дохкача цикашка. Хlаьта мlаьдъеннача помидорех совхозе ЛАНГ-200 установкаца томатни сок йоаккх. Цу установка тlа болх беш ва слесарь-наладчик Ибиев Рамзан. Лакха да цо доаха къахьегама толамаш. Масса хана болх беш хул установка.

Шоай къахьегама толамаш Сийлахь-йоккха Октябрьски революци хинна 54 шу дузача денна хетаду совхоза баьцадаараш леладераша.

Б. ШАКРИЕВ.

КОМСИЙ БЕШАМАШКА

Нурски районерча комсаш лелае лаьрхха вlашагlдехкача боахамех цаl ба Ленина цlерагlара совхоз.

Совхозе лелаеш я 1683 гектара тlа комсаш.

— Комсаш чуэца йоланьча диъ лагlча дийнахь из болх беш вар тха колхозера я, арахьара новкъостала тlавена а 1200 саг. Царех хlаране тlехкхоачашъю шоай заданеш. — аьлар совхоза директора Гашин Федор Александровича. — Хlанз оаха чуэцараш дукха лоархlаме йоаца комсаш я. Сортах йола продукци чуэца болабелча болхлоша хlара дийнахь чуэцар кхо бlаь килограммага дlакхоачаргхиларах дог тийша да тхо. Дlалархlал, мел хургья уж 1200 саго иззал яьхача. Дийнахьи буси оаха 360 тонн уж чуэце а юкъера лаьрхlача 25 балха дийнахь даргда тхо план кхоачашъяь. Доккха новкъостал ду тхона комсаш чуэцара Гудермесерча педагогически училищера новкъостала вайтача 750 студентехи преподавателехи латтачен № 7 йолча профессионально-технически училища дешархоех латтачен бригадаша.

Ала деза Гудермесерча студентех укхаза «тха гlончаш» аьле мара цlи ца йоаккхилга. Дlаяхача пятилетка хlара шера комсаш чуэцача керттерча даькъе укхаза болх баьраш уж ма бий.

Балха ткъаь итт дийнахь 4300 тонн комсаш чуэцаргья студенташа, хlаьта училища дешархоша уж чуэца лерхl 1500 тонн.

Студенташ а дешархой а биихъа ба группашта, отрядашта. Шоай аргlагlа совхоза кулгалхоша уж дlахьожабу отделенешка.

Фуд керда укх шера комсаш чуэцача балха тlа? Цу тайпара хаттар дича совхоза керттерча агронома Солоненко Любовь Антоновнас жоп лу:

— Пхийтта шу гаргга ха я аз укх совхозе болх бу. Цу шерашка боахам дика байзаб сона. Тайп-тайпара хаоттам болча шерашка байнаб сона чуэца хьувкъам. Бакъда укх шера санна кулгкара бу болх атта хинна дагадагlац. Керттера дар да хьаьхьа комсаш машенаш тlа, тракторашта йоттар механизмашца lалашделга.

Из болх механизмашца бара совхозо ийцай «Т-25» мархах йолча трактора тlа лоаттаю 14 погрузчик. Цар торо хулийт комсий мугlарашта юкъе гlолла лела, наькъаш тlа комсий яьшкаш дlатlаоза.

Уж механизмаш балха юкъейоалаяро торо хилийтай 12 саг кхьча балха мукъавакккха. Иначa шин бригаде а царех бизза пайда эце кхы а бархl саг мукъазаргвар.

Бешамашкара комсаш заводе дlаккхухьаш я къаьсттача «лодочки» оалача кузовашца lалашъяь автомашенаш. Уж lойоассаря а эшац болхлой.

Планагlа хlара болхлочо сменагlа чуэца еза 200 килограмм комсаш. Даьча лоархlамаша хьахьокх цхьоалагlча отделене из болх беча кагирхоша хlаране 220—230 килограмм уж чуэцилга (отделене управляющая Т. В. Федорова). Иштта нормаш тlехкхоачашъю Артеменко управляющи волча шоллагlча а, Саракаев управляющи волча кхоалагlча а отделенешка болх беча къоначa болхлоша.

Болх вlаштlехь миштa баьккхаб хьажара тхо дахар кхоалагlча отделене. Укхаза чуэца езаш еррига а 453 гектар комсаш я. Хlара гектара тlара мел комсаш яргья хlанз а ала хала да, хlана аьлча кха йистошкара мара чуэцаш яц уж. Бакъда, хьувкъам воагlа болча моттигашкара а Ячменева Валентинай бригаде къахьегачар хlара дийнахь чуэц 250 килограмм комсаш. Чуийца яьннача 7 гектарах хlаране 100 центнер елар из маьхера культура. Шоаш денна дош комсаш лелаераша кхоачашдергхилара бола тешам ба из.

Къаьстта дика болх бу комсаш чуэцача № 7 йолча профессионально - технически училища № 19 группо. Цу группера веррига а 27 саг комсомольцаш ба. Цу хьакъехьа хоам бу цу группа мастера Серафимова Тамара Тихоновнас. Царга я толашагlа йолча группана тела карара-кара лу цlе Байрахх. Болх чакхбаллаца из шоашкара дlа ца яккхийта а лерхl цар. Денна йола норма кхоза гаргга кхоачашъеш бола кагирхой а ба царна юкъе. Царех ба 19 группера Попова, Семенова, Лось, 17 группера Тагирова, № 41—42 йолча группашкара Мудушев Насруддин, Эдильсултанов Суlаьла. Юкъера лаьрхlача дийнахь царна язду алапи 7.2 сом да.

Хьаьхьа комсаш кхай тlа дукха лоаттайича зе мара пайда хилац. Из дика кхетаду комсаш заводе дlаозача трактористаша М. Горюновеи В. Абухасановеи. Цар гlулахх деча бригаде цlаккха дукха хьелац комсий яьшкаш. Цlена а, сиха а, ца йойташ а чуэц совхозе еррига комсаш. Хlара бригадана, отряда, группана юкъе яьржай укхаза социалистически яхь.

Цар дег тlара къоабалбеш тlайцар дукха ха йоаццаш КПСС Централни Комитето баь цу хьакъехьара соцам. Болх дlаболабаьча хьалхарча дийнахь денз хов укхаза болх беча хlара сага дика болх бича шийна фу лургда, морально миштa белгалвоаккхаргва.

Совгlаташца белгалбоахаргба дикагlа къахьийга кагирхой, дикагlа йолча группай кулгалхой. Доккха баркал йоах шоашта иштта новкъостал дераштa совхоза къахьегамхоша а кулгалхоша а.

П. НОВАКОВ,
агроном.

Халкъа Польше чlоагlа терко ю унахцlено лораяра, даим шерлуш да специалисташ - медикаш кийчбелга.

СУРТА ТlА: (Белостока медицински lилмай академе микробиологе занятешка.
ЦАФ—ТАСС сурт.

ЛЕКТОРАШ МАШЕННАЬКЪАХОЙ БОЛЧА

Нохч - Гlалгlайчен машеннаькъахошта тайп-тайпарча темаех дукха лекцеш йийшай укх шера. Царна юкъе я укх тайпара яраш: «КПСС XXIV съезда решенешка хьежжа технически прогресс яр», «Машеннаькъа транспорте керда техника», «Къахьегамхой хьал тоадар», кхыраш. Машеннаькъа технически информаце кабинета лектораша цу тайпара лекцеш дукха еш. Цу кабинете болх беш ва 40 совгlа лектор.

Цунца дувзадена каст-каста машеннаькъахошта дикагlйола опыт йовзийташ хул уж. Дикагlйолча опыта школаш хиннай Алпатове, Гудермесе, кхычахьа. Поездаш лелача кхерамзле хилийтара йола опыт йовзийтар цар.

Технически информаце кабинета болхлоша шерра дlайовзийт дикагlболча болхлой опыт. Масала, къахьегам лорабара Гудермесски локомотивни депо коллектива опыт дlайовзийтар цар массанена а. Дизельни доагор кходара йола цу депо машиниста нов. Старчака опыт а шерра дlайовзийтар. Иштта технически знанешта цар пропаганда яр бахьан долаш укх шера Грозненски машеннаькъа отделене балха юкъедихьад 59 технологически кердадар. Царех пайда эц вай мехкарча машеннаькъа транспорте.

С. ВОРОНИН.

лашдергдолаш йолча рефрома принципаш.

Социализма коллективистски маlано лерхlар массане а хlаране а экономически хьашташ цаlаш хулга хинна lац. Моллагlа из яле а социалистически обществах, къаьстта а — дегlаеначох, доаллаш хlама да экономически, социально - политически, духовни хьашташ, къахьегамцара материальни моральни стимулаш тlа-тlа айхагlа гаргакхувлилга. Хlанзарча хьалашка, lилма - технически революцеи социализмеи шерра яьржача общественни отношеней системаи хьалашка дlахо а lалаьмате чlоагlа лоархlам болаш а дегlайоагlа уж стимулаш. Царна юкъе тlа-тlа дукхагlа хьалхарча плане уттаду къахьегама творчески маlани цунца айхха дувзадешна дола саго общественни производствана доал деча реальни дакъа лацари.

Цу хlаман маlан шьрагlа гучадоал, нагахьа санна тlа-тlа дукхагlа чlоагlлуш латта цун материальни лард теркалйича: бахача наьха вахара боарам, хlаьта иштта эгтара кердагlа, лакха балха эвсарле йола техника а массе оагlорахьара тоалуш латта къахьегама хьалаш а, производствера а бlарчча хьайийцача обществера а наха юкъерча гlулакхий демократически маlан, хlанзарча къахьегамхочун интелликтуальни боарами шерра цо дlадеха духовни гlулакхаши. Къахьегама (иштта быта а) «интеллектуализаци» яра тенденци тlа-тlа боккхагlча лоархlаме хул lилма - технически революци шерагlа ме ярж Цу тlехьарча наха эша материальни хlамаш тlа-тlа дукхагlа lалашдара цо новкъостал деш хиларца а. знанеи кердача боарамга кхоачилга цо къахьегамхошкара дlадехаш хиларца а хьалхарча плане оттаду советски общества керттера лерхlар — хlара саг массе оагlорахьара дегlаводалаелга.

Къахьегам сага вахара эгтара хьалха эшар а хинна дlаоттара процесс хьахьоккхача лоархlамемегlарча хьалех цаl да производственни кхыча общественни гlулакхашта доалдеча цо реальни дакъа лацар. Парте леррагlа кхоачашду «боарам боацаш дуккхача къахьегамхоша паччахьалкхенна доаллари промышленноста доаллари санна дола гlулакх lомаде» аьнна Ленина оттадаь декхар. Укхаза керттера никъ — социалистически демократи шеръяри кlоаргъяри: Советски демократизма маlан лаьрхlад В. И. Ленина политически экономически доал халкъа бе доллараx. Производства сфере демократи дlахо дегlайоалаяра тlаерзаньча экономически политика новкъостал ду социализма совлеех, цун керттерча низех биззагlа пайда эцара.

Тlаккха, долла хlама чулоацаш аьлча, хlанзарча хьалашка сел чlоагlа тlагlорттадаь данза даргдоацаш хlанад советски демократизм массе оагlорахьара дегlайоалаелга? Революцеи социализмои укхаза а ма даьдий доккхий хувцамаш. Цу хаттара дола жоп ма дарра аьлча В. И. Ленина деннад. Цо белгалдаьхад, экономически хlамаш карагlдувлга дуккхача хьале социально - политически декхараш толаме кхоачашдарах тийша хилар. Из уйла дlахо а хьош, вай деношца тарьеш из чакх а йоахаш, ала доагlа, социализмо ший гуманистически маlан диззагlа хьа ме хьокх социализмо политически фактораш экономика дегlайоалаеча кхы а боккхагlча лоархlаме хулаш хилар, масала, алхха экономически декхараш кхоачашдарга вугаш дола дlоагlа тlа-тlа дукхагlча даькъе общественни отношеней сферера, наьха политике, идеологе, психологе сферера корадоагlаш хилар. Цудухьа да экономически, социально - политически, идеологически проблемаш lилман наькъаца комплексно къестаелга тахан обществана сел чlоагlа эшаш хилар. Революци хила гаьна йоацача хана а тlехьа В. И. Ленина яздаьд: «Къаьстта хьайийцача, цхьанна а демократизмо лургьяц социализм. цхьабакъда вахача метте демократизм цlаккха а «къаьстта хьаэцаргьяц», «цхьана хьаэцаргъя», ший влияни ергья цо экономикаиз а, сихдергла из эргаялга, экономика дегlаахаро влияни ергья цунна, и. кх. дl. Иштта я дийнача исторе диалектика». Пролетарски революцеи социализм хьалъяраи из диалектика «дlа ца яккхарал» совгlа кхы тlа а лоархlамегlеи низ болашагlеи ю из.

Дуккха къахьегамхой доалдара гlулакха юкъсозилга социализм хьалъяра керттерча декхарех цаl лаьрхlад В. И. Ленина. Производственни дешаши бlарчча хьайийцача общественни вахара проблемаши бокъонца къоастаяр. мехка доалдар — бокъонца долча халкъа lаьдала керттера маlан. Общественни гlулакхашта доалдеча наха реально дакъа лацара массе оагlорахьара новкъостал де гlерт Коммунистически парти. хlана аьлча, Ленина хьийххача тайпара. цун программни лерхlар кхоачашдара хилайза даргдоаца хьал да. из.

Дlахо дlахьалхашкахьа ахара темпи результатаци дуккхача хьале дуккха а дуккхача наха бокъонца йола lилман, хlанзара естественно - технически общественно - политически знанеш lомаярах тийша хургья. lилма - технически революце — цу хиланза яргйоацача, объективни, социализмана аьттув болаш йолча процессо еррига хlанзарча действительносто знаней боарамеи чулоацамеи хьакъехьа доккхагlдола декхараш оттаду общественера саган хьалхашка. Хlанз lилмахочун, экономиста, инженера, лорa, кхычар меттел, духхьал хlара болхлочун а ше мел йоккха ха lомалуш яккха езаргья, нагахьа санна ший цкъа, кхыметтел цхьан хана эгтара лакхагlа йола образовани а яьккха, lалаьмате сиха хувцалуш долча хьалашка балхаца а вахарца а кlезига тарлуш виса ший безам беце. Хlаьта хувца-м духхьал бlаргашта бlаргагуча ма хувцалой деррига а — производство а, ду доал а, быт а, знанеш а, кхетам ше а. Цхьадолча лоархlамегlа, адамлен знаней занас хlанз хlара 10—15 шу масса доал шолхайоал, хlаьта из процесс а даим сихлу. Аьлча кхоачам ба, XIX бlаьшерене знанеш 100 шу даьлча мара шолхаьйича да хилар. Дунен тlа бахача нахал кхозза сихагlа дукхагlа хул дунен тlара lилмахой. Из прогрессивни тенденци я, цудухьа КПСС XXIV съезда Директиваша теркалъю из шоаш.

lилман техникаи керда лостамаш, сихха дегlаухаш дола производства доакъоши гlулакхаш ду сфереи калраща lалашъяра къаьстта уйла тlа а йохийташ пхе шера дукха совгlа - эшашагlа воацаш лакхерен юкъера специальнии образовани йолаш вола 9 миллион специалист кийчве;

паччахьалкхен капитальни вложеней чотах 6 миллионал кlезигагlа моттиг чуйоацаш йола общеобразовательни школаш хьалъе;

халкъа боахама дерригача доакъошта профессионально - технически дешара заведенешка пхе шера 7,5 миллионал кlезигагlа боацаш квалифицированни болхлой кийчбе;

хlанзарча замо дlадехараша из яххара йола образоване система мехка дегlайоалаяра дуккха кхыйола мероприятеш чакхъяха лоархlача хана.

Образоване боарам лакхбар, социалистически культура дlахо а дикка а айяр вай деношка тlа-тlа дукхагlа бlарчча хьайийцача еррига общественни прогресс сихъяра лоархlам болашагlа хьал а хинна дlаотташ латт.

• • •

Халкъа боахама планагlа кулгалдара, lилман ларда тlа бакъъяь хьаоттаяь экономически политика чакхъяхара йlаьхий опыт lоаьй Коммунистически парте, Советски паччахьалкхено. Из опыт экономика дегlаккхувлара паччахьалкхено кулгалдара принципаш чулаьцай халкъа боахама планашка. Йиславгlа пятилеткана оттаьча парте XXIV съезда Директиваша, цо тlайцача мохк социально - экономически дегlабоалабара программа советски общества теркам тlаберзабу социализмо исторически лерхlараш, цун гуманистически лерхlараш тlа-тlа диззагlа чакхдахара.

(АПН).

«СЕРДАЛО»

3-гlа оагlув, 30 сентябрь 1971 шу.

ДЕКХАРАШ КХОАЧАШДАРА

КПСС XXIV съезда сийна доккхий декхараш тӀаийцадар оаха. Уж хӀанз тоъламца кхоачашдеш латт. ИйслагӀча пятилетка хьалхарча шера товарооборота план тӀехкхоачашда еш цхьаккха бутт дӀабахийтабац тха коллективо. Укх бетта 24 дийнахь кхоачашйир оаха бахача нахага товараш дохкара 9 бетта план. ХӀаьта, юхедисача 6 дийнахь октябрь бетта чотах кхы а 75—80 эзар сома маьха товараш дохкаргда. Тха гастрономе укх тӀеххьарча хана дикка кӀезигденнад санитарни бокъонаш телхаелга, дегӀаенай торговле культура.

Денгара денга торговле культура лакхъеш а шоаш тӀаийца декхараш толаме кхоачашдеш а хьабоагӀа дулх дохкача отделе болх бу А. Бейлик, Р. Беков, П. Геворгьян. ХӀаьта нов. Бейлика мдикагӀвола продавець яха цӀи лелаю.

Хьинаре къахьегаш ба гастрономически, шурий, бакалейно - кондитерски отделий болхлой. Шоай сменни нормаш массаза а цӀехкхоачашъю цар.

ХӀанз керттера теркам тӀабахийтаб 1971 шера тӀаийца социалистически декхараш кхоачашдараи болх кхы а тоабараи коллективе шерра социалистически яхь йоарждаара. Из иштта хилар хьахьокх гастронома болхлошта юкъе коммунистически къахьегама цӀи яккхара тӀехьара болам чӀоагӀа баржаро. 6 бригада я из сий дола цӀи яккхара къовсам лоаттабеш. ХӀаьта, укх шера коммунистически чъахьегама бригада яха цӀи еннай нов. Дьяченкос кулгаллеча дулх дохкача отдела коллективана. Из цӀи сий деш а лелаю цу отдела членаша.

Тхоай торонашка а хьежа хӀанз керда декхараш тӀаийцад оаха. Коллективо лаьрхӀад товарооборота шера план 28 декабре кхоачашъе, торговле культура лакхъе, ийдархошца ма хулла безаме, ӀимерЗа хила. Шеко яц тхоай дош оаха кхоачашдергхиларах.

М. ДИДИГОВ,
Гастрономай торга № 2 йолча гастронома директор.

ТОАДЕ ХЬАЙБАЙ ФУ

КПСС XXIV съезда решенеш тӀа къаьгга хьахьокхаш да боахамий доалахьара хьайбаш дебадара а царгара йоаккха продукци алсамъяккхара а ерригача торонех пайда эцарца дувзаденна долга. Масала, цу гӀулакха вӀашагӀйохка еза йоккхий комплексно - механизированни фермаш, тоабе беза доахан фу эргадаккхара а, дуккагӀа коа тӀара оалхазараш дебадара а болх. Бакъда, цу гӀулакха вай республикерча шаьрача ядача районашка во яьяц йоакхо. Хьайбай фу тоадеш эргадаьккхара задани цу районашка 85—87 процент кхоачашъяьй. Укх сахьате вай республика Ӏаламга дика дӀаденна а, мехкал ца хулаш а леладеш да дикача фух дола симментальски, красностепной, швицки фух дола доахан. Доахан фу тоадараи, дахкаш дола доахан Ӏаьхара па дисийтараи, хӀара бӀаь Ӏатта тӀехьа 100 процент Ӏаьсий хилийтара боккхача лоархӀаме да цу гӀулакха хьалхе а лард йоллар. Нагахьа санна, шаьрача дадача боахамашка цу гӀулакха йоакхо яьяле, лоаман районашка леладара ду из гӀулакх.

Фуд цу гӀулакха бахьанаш? Яц теш цу боахамашка дикача фух йола бугӀаш, е дахка доахан? Уж дерригаш долаш да, деле Ӏалашде торонаш а я. Бахьанаш да цу гӀулакха боахамий кулгалхоша а, специалисташа а боагӀаш бола теркам тӀа ца бахийтар. Орджоникидзе цӀерагӀча колхозе (Ведана район) 400 совгӀа доахах цхьаккха а етт бацар дикача фух. Уж дар моттигерча — лоаман фух дола, продуктивность лоха доахан. Цар фу тоадара хӀама деш вацар цу колхоза зоотехник Агомерзоев Муса. ТӀаккха хӀанз цу колхозерча 836 ӀаттагӀа 90—95 процент доахан дикача фух да. 5—6 шу хьалха колхозо хӀаранех 3.5 — 4 эзар сом а луш ийцар швицки фух йола бугӀаш. ХӀанз шера 17 бугӀа ше йохк колхозо. ДӀадахача шин шера уж йохкарах боахама хинна пайда 42 эзар сомага кхаьчаб. ХӀаьта укх шера хьалхарча ах шера ехкача къонача ворхӀ бугӀах ийпад 5600 сом. ХӀанз колхоза доалахьа я йиълагӀча тӀехьенах яьнна «Элиста» фух йола бархӀ бугӀа. Шера цхьан бугӀа тӀаккета дозал 310—320 килограммага дӀакхоач.

Миштад-теш гӀулакх лоаман районий кхыча боахамашка? Республика лоаман зона чуйоагӀача Ведана а, Советски а, Ножай-Юрта а районашка 21 колхоз я. Цу колхозашка ер шу долалуш 22 эзар бежан дар. Царна юкъе ба бетташ бола ворхӀ эзар етт. Ӏулашта юкъе лел цӀенача фух йола 275 бугӀа. Зоотехнически бокъонашка хьежача хӀара 24,5 Ӏатта цхьаьна бугӀа эш. Бакъда, из боарам цӀаккха а кхоачаш хилац. Цудухьа доахан дебалга а тӀехьадувл. Из бахьан долаш бахача нахагара 250—400 бежан эцарца кхоачашъе езаш хул паччахьалкхенга дулха дохкара план-задани.

Къаьстта тӀехьаюс доахан фу тоадара Советски районера «Керда вахар», Кирова цӀерагӀа, Ведана района Карл Маркса цӀерагӀа, Ножай-Юрта района «Ильича васкеташ» Жданова цӀерагӀа колхозаш. Цу кхоачамбоацараша хьахьокх лоаман колхозашка дикача фух дола доахан дебадара йоакхо ца елга. Укх тӀеххьарча 2—3 шера лоаман цхьайолча колхозаша эца йолаьй «Абердин-Ангусски» фух йола бугӀаш. Цхьабакъда, боахамий кулгалхошта а, зоовет-говзанчашта а ха деза моллагӀча фух дола доахан Ӏалашдарах, царна эша хьалаш ца хуле колхозашта зе мара пайда хургбоацилга.

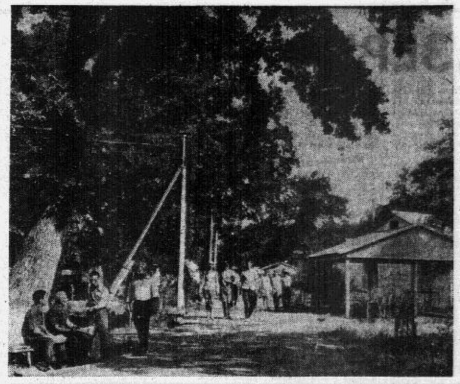
Дика вӀаштӀехьдаьккхадац лакхе дийнача боахамашка доаханна искусственни осеменени елга а. Боахаме мел дола хьайбаш цӀенача фух хилийтара а, уж Ӏаьхара ца дитара а боккха лоархӀам болаш да искусственни осеменени елга. Вай республикерча боахамашка йолаш я укх сахьате 280—300 сов долча хьайбанна искусственни осеменени е йиш йола пункт.

Белгалдаккха деза цу тайпара пункташ шаьрача аренашка ядача районашка мара йоацилга. Лоаман районашка цхьаккха а пункт йиллаяц. Цунца дувзаденна да Ведана, Советски, Ножай-Юрта районий боахамашка 40—42 процент доахан Ӏаьхара дусалга. Массехк шу да лоаман районашка йолча колхозаша шоай чотах, хӀара шера яхар санна, доахан фу тоадара республиканcки станце дешийта нах ухийта. Цхьабакъда, 2—3 бетта станце дийша а дийша юха цӀабаьхкача шоай специальностагӀа болх бац дукхагӀбараша. Цул совгӀа колхозий фермашка яц дахкаргдола доахан къаьстта леладара йола цӀена помещенеш а.

ХьатӀакхаьчай гуйре. Дукха ха йисац лоамашка доажадеш дола доахан а жа а юха цӀадоаладе. Уж дерста а диза а долаш Ӏаьнгара дахара, фу тоадара хиланза яргьяц чӀайха помещенеш. Из деца кхийнача боахамаша бизза пайда эца беза укх гуйран хоза латтача деноех, ремонт ярь а, хьалла а даха деза уж леладераштa чуӀе цӀеноц.

Лоаман районий исполкомаш, юртбоахама управленеш, беррига кулгалхой оарцагӀа бовла беза кхоачамбоацараш сихагӀа дӀадахара, доахан фу тоадара, хьайбай продуктивность алсамъяккхара. Из дӀадех парте XXIV съезда решенеша а, «Социалистически яхь вӀаштӀехьйоаккхилга дӀахо а тоадарах болча КПСС Централни Комитета сацамо» а.

Б. ДИКАЕВ,
Нохч-ГӀалгӀай НИВС-а воккхагӀа вола Ӏилман болхло, ветеринарни Ӏилмай кандидат.

АЗЕРБАЙДЖАНСКИ ССР. Каспийски форда йисте хозача моттиге улл «Хазар» яха туристски лагерь. Са паргӀата доаккхача хьун фево, хьеӀача Каспе хиво, Закавказье маршрутегӀа еча сакъердамеча походаша мехка тайп - тайпарча городашкара зераш бола туристаш тӀаувз укказа.

Пятилетка шерашка дикка дегӀайоагӀаргья салаӀара база. Болх бе йолалургья нах чубаха пхи корпус, керда - столовй, спортивни комплекс.

СУРТА ТӀА: «Хазар» яхача лагере.

Я. ХАЛИЛОВА сурт. ТАСС фотохроника.

ХАОТТАМ

Тахан республикен Грознен тӀеӀа кхоалле а йолаш, юкъ-юкъе кӀеззига догӀа а делхаш, малхбузен - къилбаседехьара лаьгӀо, тӀаккха гӀаьхха мух а хьекхаш, фегара температура 14—19, Грозне 16—18 градус йӀовхал йолаш ха отта мег. 1—4 октябре тӀераювлаш тӀайоагӀаш кхоаленаш йолаш цхьаццайолча моттигашка дохк а доаллаш, юкъ - юкъе догӀилгаш а делхаш фегара температура деношка — 17—22, буйсашка — 9—14 градус йӀовхал а йолаш ха хила мег.

Метеостанци.

А. И. СЕВАСТЬЯНОВ

Кхелхав Коммунистически парте ветеран, технически Ӏилмай кандидат, персональни пенсионер Александр Иванович Севастьянов.

А. И. Севастьянов ваьв 1900 шера городе Баку болхлочун доазале. 1915 шера городской училище яьккхачул тӀехьагӀа счетни болхло а волаш дӀадоладаьд цо къахьегама вахар. 1918 шера ноябре коммунистий парте член хул.

А. И. Севастьянов граждански тӀема доакьашхо хиннав Баку, Советски Ӏаьдал оттача хана ВЧК органашка оперативни балха тӀа хиннав.

1933 шера Азербайджански индустриальни институт яьккхачул тӀехьагӀа мехкдаьтта промышленносте инженерни кулгалдеча балхаш тӀа къахьегаш хилар Александр Иванович. 1944 шера денз 1952 шерага кхаччалца Грозненски мехкдаьтта института керте лаьттав из.

Теоретически механика кафедра доцент а волаш А. И. Севастьянова преподавательски боккха Ӏилма-методически болх бу. ЧӀоагӀа терко йора цо студенчески кагирхошта юкъе беча пропагандистски кхетам балареи балха.

Даьхен хьалхашка дика хӀамаш карагӀдувларах Къахьегама Цӏеча Байракха ши орден Советски Союза медалаши еннай А. И. Севастьяновна. Массехказза хержав из къахьегамхой депутатий районнии городской Советий депутаталла.

Советски Союза Коммунистически парте Ӏешаме воӀ, эздийи дог цӀенен саг, башха дика кхетам лур, педагог хинна нов. Севастьянов дукхача хана тха дага латтаргва.

Новкъостий группа.

КХОДАЬЧА ДОАГОРА ЧОТАХ 720 ПОЕЗД...

Ер шу долалуча хана Грозненски локомотивни депо тепловозникаша социалистически декхараш тӀаийцад пятилетка хьалхара шу чакхдалалехьа эзар тонн дизельни доагор кходе а цунца 500 беза мухь тӀабола поезд е эзар пассажирски поезд дӀа-юха йига а.

Грозненски тепловозникий дош чӀоагӀа да. ХӀара рейсагӀа дукха дизельни доагор кходу цар. Цхьаболча машинисташа шоаш тӀаийцача декхарашка юха хьежа а хьежа керда лакхара социалистически декхараш тӀаийцад. Шу долалуча хана шера 15 тонн дизельни доагор кходе декхар тӀаийца хиннача дуккхача машинисташа хӀанзлехьа хӀаране 17 тонн дизельни доагор кходаьд. Машиниста нов. Ильязова шера кходе лаьрхӀадар 12 тонн дизельни доагор, хӀаьта хӀанзлехьа кходаьр 15 тонн я. Потемкин Генаде кходаьд 17 тонн дизельни доагор. Шера дола шоай социалистически декхараш кхоачашдаь кхы дуккха а машинисташ ба цига. Иштта цар къахьегар бахьан долаш кходаьча дизельни доагора чотах Грознера Прохладне а цигара юха а 720 тонн беза мухь тӀабола поезд йига йиш йолаш ба тепловозникаш. Цу цифра къаьгга хьахьокх шера тӀаийца хинна социалистически декхараш хӀанзлехьа тӀехкхоачашдаьлга.

Уж декхараш кхоачашдеча хьинаре дакъа лаьцад депо ремонтникаша а. Цар массаза а дикача хьал тӀа хулийт поездаш. Цудухьа укх шера цхьаккха хьовзам хиннабац наькъа тӀа.

Г. АНОХОВ.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

АНГЛЕ ПРАВИТЕЛЬСТВА ЛЕЛАДЕЧА ГӀУЛАКХАШТА ДУХЬАЛ

Укх шера 26 сентябре СССР МИД хьавийха хилар Москвера английски посол Дж. Киллик, е чулоацам бола заявлени йир цунга:

— «Укх шера 24 сентябре Лондоне советски посольствага хьаденнача памятни записка тӀа,» Англерча советски посольства, торгпредства, кхыча советски учреждений дуккхача болхлошка леладе бокъо йоаца гӀулакхаш леладара» бехке а баь мехкара дӀагӀо аьннад.

Советски правительствас тӀадиллара, СССР МИД-о дӀахойт. советско - английски отношенеш чоалхане йоахача английски оагӀоно даьча шин тайпара хӀама кхы доацача гӀулакха хьалда ше духьал хилар.

Доацаши гуччахьа Советски Союзаца моастагӀал лаца дагахьа тийшача балхан вӀашагӀделла дола Англерча советски учрежденей болхлоша Англе «кхерамзлена кхераме» дола гӀулакхаш леладу яхаш чӀоагӀдер хьадда тӀаэцац министерствас.

Европерча кхерамзлени вӀашагӀулакхаш леладареи дешай хьакъехьара совещани елга лертӀадаккха а из е а гӀертача дуккхача мехкашта духьал а болаш, кхохкам лаьгӀбара гӀулакха халданза новкъарленаш еш укх тӀеххьарча хана английски политика берригача наькъах къоастадаь лархӀа йиш яц английски оагӀоно Англерча советски учрежденей болхлошта духьал даьха гӀулакхаша.

Английски оагӀоно леладу из гӀулакх Советски Союза хьашташтен кхерамзленнея духьал, цунна Англерча советски учрежденештен цар болхлоштен духьал лаьрхӀа йолча английски службаца леладу гӀулакхаш къайла дахьа дагахьа леладеш мара лархӀа йиш яц. Советски правительствас дуккхаза а английски правительства цӀенхаштта теркам тӀабахийтаб английски лаьрхӀа йолча службаша — шоай лоӀамеи НАТО-ца цхьани — деш долча цу гӀулакха хьадда советско - английски отношенеш чоалхане йоахача вугаш хилара, уж тӀехьашка а йоахаш.

Цу дерригега диллача Советски Союзаца гӀулакхаш дегӀадоаладе а тоаде а гӀерташ я английски правительство яхаш памятни записка тӀа дувцар кӀезигагӀа дале а дог кхоаро доагӀаш да.

Советско - английски отношенеш дегӀайоагӀаргйолча оагӀарахьа гӀулакх леладе Советски Союз кийча хилара тӀехьа хила йоагӀа английски правительство цунна духьаларча новкъа яхари СССР-ан Англенеи юкъера гӀулакхаш цӀенхаштта кхохкадеш цо керда гӀа баккхари духхьала новкъа хила доагӀа, цунах тӀехьагӀа хьахила, йиш йолчун хьакъехьара беррига бехк, кхетадеш мадий, английски правительства ба.

Англеца лерттӀа гӀулакхаш леладелга хьаллацеи дегӀадоала деи дагайолаш, Советски правительствас тӀахьех английски правительство Англерча посольства, торгпредства, кхыча советски учрежденей болхлой хьакъехьа ше дӀакхайкадаь гӀулакхаш юхадахара. Нагахьа санна уж гӀулакхаш английски оагӀоно чӀоагӀдой, советски оагӀон де кхы хӀама дисац царна доагӀаш дола жоп лургдола гӀулакхаш тӀаэцар мара».

Посола дош делар хье ца еш из заявлени Англе правительствага дӀакхачийта.

Доазол дехьара

ДОТТАГӀАЛ, ВОШАЛ, ВӀАШИ ГӀУЛАКХАШ ЛЕЛАДАР

КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева Югославе, Венгре, Болгаре яь визиташ общественноста, дунея пресса, радио, телевидене теркам чӀоагӀа тӀабодаш я. Цу темагӀа йола информаци комментареши эггара гургйолча моттигашка араьяхай газеташа. Л. И. Брежнева визиташта хетаеш редакционни статьяш арайоах дуккхача газеташа. Социалистически мехкий кепайоазон тӀа, дунея прогрессивни пресса дувцараша белгалдоаккх социалистически мехкаш цхьоагӀо йолаши кхотаденнеи хилар, цар доттагӀали вошали чӀоагӀдара тӀехьара ииӀкъ Советски Союзо халданза а толамца а дӀахьош хилар.

ВАРШАВА. «Дувцача дерригача дешай хьакъехьара уйлаш йизза цаӀаш хилар», «Шерра вӀаши гӀулакхаш леладара тӀабода ииӀкъ», «ВӀаши гӀулакхаш леладар кӀоаргдара дика перспективаш» иштта керте а яздаь тахан польски кепайоазоно араьяхай КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева Югославе, Венгре, Болгаре яьча визитах йола материалаш.

«Жолнеж вольности» яхача газето, Л. И. Брежнев Югославе ваха хилар доашхаш, язду цу визито гӀо ду советско-югославски вӀаши леладу гӀулакхаш дӀахо а чӀоагӀдара, вахара тайп-тайпарча доакъошка шин мехка юкъера гӀулакхаш дегӀадоаладара керда хьалаш хьа а ду, яхаш.

Цу визита лоархӀам шин сагӀорахьа леладеча гӀулакхий доазонел арабоал йоах дӀахо газето. Шеко йоацаш цо позитивни влияни ергья социалистически мехкий цхьоагӀон Европера кхохкам лаьгӀбара тӀаберзабаь беш бола болхи чӀоагӀбар санна йолча лоархӀамерча проблемашта. Цу уйланца къаьстта теркам тӀабахийта визитага хьийжар дунеи дерригача мехкий столицашка. Массанена а хиланзар езалуш из визит. «Шийлача тӀема» гӀехьабарашта, кхохкам лаьгӀбара духьал барий Советски Союзаи Югославенеи юкъе юкъ йолла лийрхӀарий дог доахилга йохаеш хилар Л. И. Брежнева визита результаташ.

ПРАГА. «КПСС ЦК Генеральни секретара беркате визиташ», «Коммунисташа цхьан леладу гӀулакхаш», «Л. И. Брежнев машареи доттагӀлени гӀулакха ваха хилар», «Машареи халкъашта юкъерча кхерамзлени духьа», «Интернационализма принципаш тӀа» аьнна керте а яздаь чехословацки кепайоазоно дика доашхаш дувц советски хьаша Белградера дог цӀена накъавакхарах, Л. И. Брежнев Будапештеи Софиеи хинна хиларах.

«Руде право» яхача газето араьяккхай советско-югославски заявлене еррига текст, КПСС ЦК Генеральни секретарь Югославе хиларах йола коммюнике.

«КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева Югославе яьча визито цӀаькха а хьахьеккхар дерригача доакъошка советско-югославски гӀулакхаш дӀахо дегӀадоаладара йола геттара йоккхий торонаш, уж гӀулакхаш шердареи кӀоаргдареи йола керда стимул а хилар цох», — яхаш язду «Руде право».

ПАРИЖ. Парижски кепайоазоно боккха теркам тӀабохийт Белграде кулгаш яздаьча советско-югославски заявленена. ДукхагӀдолча, газеташа йизза юхи заявлене текст, кхы тӀа комментареш а луш.

Советско - югославски заявлени, язду «Юманите» «Шин мехкаи коммунистически партештен юкъерча гӀулакхий лоархӀаме этап я. царна юкъера бувзамаши вӀаши леладу гӀулакхаши чӀоагӀде а лерхӀ цо». «Юманите» белгалдоаккх «Европен дерригача дунен тӀен кхохкам лаьгӀбара гӀулакха юкъе лоаца эффективни дакъа» заявлени хилар.

ДЕЛИ. Л. И. Брежнева Югославе яьча доттагӀлен визита итогех йола советско-югославски заявлени боккхача безамца тӀаийцай Инде. Цу заявлене чулоацам арабоаккхаш, Делерча газеташа белгалдоаккх СССР-и СФРЮ-и кулгалхоша Советски Союзаи Югославенеи юкъе доттагӀали вӀаши леладу гӀулакхаши дегӀадоаладара. КПСС-ан СКЮ-неи юкъера бувзамаш чӀоагӀдара чӀоагӀа лард йолаш хиларах тешаш.

«Москваи Белградии вӀаши гаргагӀа хиннай» яхаш дувц «Индиан экспресс» яхача газето. Л. И. Брежнев Президентаца Иосип Броз Титоца вӀашагӀкхетаро «дика результаташ» еннай, яхаш язду газето, шин мехка юкъера доттагӀали дувцар вӀаши кхетаделгеи чӀоагӀдара гӀо а ду.

«Нэшни геральд», «Пэтриот» яхача а кхыча а газеташа могаду КПСС-ен Советски правительствая хьаллоац машареи кхерамзлени хьашташа маяххара йола политикера антиимпериалистически арьентаци яхаш Л. И. Брежнева аьннар.

(ТАСС) 27 сентябрь.

ДОТТАГӀЛЕН МИССИ

ДЕЛИ, 28 сентябрь. ТАСС корреспондента В. Матяша хьахойт:

ДоттагӀал долча Инде премьер-министр официальни визитагӀа Советски Союзе яхар индийски общественностеи кепайоазони керттера теркам тӀабодаш да, яхаш. Делийски керттерча газеташа дуккха комментареш язъю цох. Мосверча шин специальни корреспондентий репортажаш арайоах. Инде премьер - министра машареи доттагӀлени тӀехь СССР яхарах укхаза лерхӀ шин мехка юкъе толамца дегӀадоагӀача доттагӀленнеи вӀаши леладеча гӀулакхаштеи юкъе лоаца керда дакъа. Правительственни наха гарга долча «Нэшнл геральд» яхача газето белгалдоаккх индийско-советски доттагӀал чӀоагӀдеча Индира Ганди керте латтача правительства дуккха хӀама даь хилар.

Вай ханарча дуккхача актуальни проблемай хьакъехьара Советски Союзеи Индеи уйлаш цаӀаш хилар белгалдоаккхаш, «Нэшнл геральд» яхача газето язду «Индира Ганде советски кулгалхошцара переговораш дукха ха йоацаш» СССР-ан Инденеи юкъе машарах, доттагӀленах, вӀаши гӀулакхаш леладарах даь договор къаьстта лоархӀам болаш хилар» яхаш.

Индира Ганди визитагӀа СССР-е яхар могадеш, «Навбхарат таймс» яхача газето шин редакционни статья тӀа тешаш дувц хӀанз Инде премьер - министр Советски Союзе яхаро «шин мехка юкъера доттагӀлен бувзамаш чӀоагӀдергхилар».

ООН ГЕНЕРАЛЬНИ XXVI СЕССЕ

НЬЮ-ИОРК. 27 сентябрь. (ТАСС). ООН Генеральни Ассамблея XXVI-ча сессе дӀейоладеннай юкъара политически дискусси.

Эггара хьалха къамаьл даьча Бразиле кхыча мехкашцарча гӀулакхий министра Барбозас белгалдаьккхар ВӀашагӀкхийттача Къамий Организаце эггара хьалхара декхар дерригача дунен тӀа машари кхерамзлени Ӏалашъяра керттера дешаш дувцилгеи къоастаделгеи хила дезилга. «ЧӀоагӀа бола машар. мехкий политически экономически кхерамзле лораяра лард я, аьлар цо. цхьаккха дича а герза тӀахьожам белга Ӏалашдара деш дола цхьадолча гӀулакхех лархӀа йиш яц дизза массане а герз дӀадаккхар».

Бразиле кхыча мехкашцарча гӀулакхий министра даьча къамаьла тӀа хьахьеккхар американски монополеша эхь ца хеташ Латински Америка дуккхача мехкий Ӏаламеи къамачи рузкъаш довхаш хилар бахьан долаш уж мехкаш эгӀазахар.

Барбозас чӀоагӀа критика йир ВӀашагӀкхийттача Штаташта цар дунен халкъашта юкъерча торговле шоай хьаштдар леладар бахьан долаш, къаьстта импорта 10 процент хула пошлина юкъейоалаярах дегӀадоагӀача мехкий экономикана зе дарах.

Инде кхыча мехкашцарча гӀулакхий министра Сваран Сингх аьлар дизза массане а герз дӀадаккхар хӀанз эггара саготагӀеи хиланза дергдоацеи дош долаш латт. Инде правительствас «лерхӀ дунен дерригача мехкаша дакъа а лоацаш герз дӀадаккхара хьакъехьара дерригдунен конференци гулйича пайдане хургдолаш», — аьлар Сингха.

Оратора белгалдаьккхар Польшанеи ФРГ-анеи юкъера договор а йоккхача йиъ паччахьалкхенна юкъера Малхбузен Берлина проблемай хьакъехьара соглашени а Малхбузен Европера хьал лертӀадаккхара новкъа «лоархӀамера белгалонаш» хилар. Къулбехьен - Малхбоален Азера ситуаци ювцаш, Къулбехьен Вьетнамера дерригa американски эскар «хьалла йолча хана» арадоаккхаргхиларах, хӀаьта иштта шин кхел арахьара юкъе а ца лелхаш ше къоастае Къулбехьен Вьетнама йиш хургхиларах тешаш дийцар С. Сингха. Къулбехьен Вьетнама Ханна йолча революционни правительства Парижерча переговорашка хьачуеннача программа, С. Сингха хетачох, дика йоагӀаш йола «лард я переговорий наькъаца проблема къоастаяра».

Гаргарча Малхбоалера программа, аьлар Инде кхыча мехкашцарча гӀулакхий министра, къоастае йиш хургьяц дӀалийцача Ӏарбий территорешкара Израила эскар арадаккхалца а Палестинера байддача наьха бокъо юхаметтаоттаялца а.

«Укх сессе вай къоастале дезача лоархӀамерча дешаех дола дош да ООН-е КНР законагӀа йоагӀа викал хилар, белгалдаьккхар С. Сингха. Цо аьлар «йолаш я цхьа Китай». «Китайски Халкъа Республика правительства бокъо а я ООН-е моттиг йолаш хила».

Ирана кхыча мехкашцарча гӀулакхий Министра Халатбаре хьаллаьцар герз дӀадаккхара хьакъехьара Дерригдунен конференци гулъярах йола Советски Союза предложени. Цо аьлар беррига герз массане а дӀадаккхар чӀоагӀа бола машар Ӏалашбара геттара боккха лоархӀам болаш да. Цунца цхьана новкъа долаш аьлар цо Гаргарча Малхбоален Къулбехьен - Малхбоален Азеи дӀахо деш латт «герзацара довнаш» машараи халкъий кхерамзленнеи кхерам тӀатоссаш да.

Хьалха а санна сатем боабеш да Гаргарча Малхбоалера хьал. Ирана йизза хьаллоац, аьлар Халатбаре, Египта Ӏарбий Республика позици. Гаргарча Малхбоале машар оттара хиланза даргдоаца хьал а лерхӀ дӀалийцача Ӏарбий территореш тӀара Израила эскар арадаккхарах.

Халатбаре аьлар Ирана бакъду КНР китайски халкъа цаӀ мара йоаца викал хилар. КНР ООН-еи Кхерамзлен Советен законагӀа йоагӀа шин моттиг цо хьалаца езаш хилар белгал а даьккхар.

ЛОАЦЦА

ХАНОЙ. 28. ДРВ социализм хьалъеча фронте кхы цхьаькха а керда котало яьккхай. Советски Союзо новкъостал а деш хьалъеш латтача «Тхакба» яхача гидроэлектростанце болх бе йолаенна кхаь агрегатах 36 эзар киловатт мошность хулаш йола хьалхара агрегат. Хьунашкеи довкъашкеи гӀолла йиллача электропередачей высоковольтни линегӀа промышленни ток яхай. ПланагӀа хьатӀадоагӀача шера яь яла езаш я из. ДРВ-е эггара йоккхагӀа йола гӀишло.

ПАРИЖ, 28. Укх шера хьалхарча ялх бетта Французски коммунистически парте дӀаийцав 35000 саг. Къаьстта аьлча, дукха ха йоаццаш «Юманите» яхача газета ди парижски пригороде Курневе лездеш ФКП дӀаийцар 3000 совгӀа саг.

«СЕРДАЛО»

ХЬАЖА, ЛАДУВГӀА

30 сентябрь
ТЕЛЕВИДЕНИ

18.05 — Телевизионни кердадараш (нохчий, эрсий меттала). 18.30 — Къахьегамца сий долаш ва саг. Жа Ӏу Ямалов. 18.40 — Бераштa. Мультфильм. 18.50 — Юсупов «Ваь ди». Телевизионни спектакль (нохчий меттала). 19.25 — Футбол. 2015 — Дунея халкъашта юкъера обозрени. 20.30 — Футбол. 21.15 — Нурадилова цӀерагӀара театр Москве. Кинорепортаж. 21.50 — Доазол дехьарча кинон мастераш. Тосиро Мифуне.

РАДИО
30 сентябрь

6.30 — Пятилетка къахьегама гуйре. Юрта боахама болхлошта (гӀалгӀай меттала). 6.45 — Хоамаш, 6.55 — Хаоттами. музыкальни антракти. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.28 — «Сердало» газета обзор. 7.35 — Москва. 8.15 — Передачай программа. 8.25 — «ШерагӀа йоаржае социалистически яхь» яха передача (нохчий меттала). 8.40 — «ХӀара денна йоакхо е политически просвещене» яха передача (эрсий меттала). 9.00 — Москва. 9.15 — Кхоана партийни просвещене системе дешара шу долалу (эрсий меттала). 9.30 — «ГӀалгӀай нохчий дешайх дола иллеш» яха радиокомпозици. 10.00 — Москва. 16.00 — «Къона тӀехье» (нохчий меттала). 16.15 — «Цхьан дезала бюджет» яха корреспонденци (гӀалгӀай меттала). 16.30 — Иллеца доттагӀал долаш болчарна дола концерт (нохчий меттала). 17.00 — Москва. 18.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.14 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.27 — Керда хоамаш (гӀалгӀай меттала). 18.40 — Москва.

1 октябрь.
ТЕЛЕВИДЕНИ

18.40 — КПСС XXIV съезда сацамаш кхоачашде. Бурув тохар керттера да (нохчий меттала). 18.15 — Телевизионни кердадараш (гӀалгӀай, эрсий меттала). 18.40 — Хоамаш, реклама. 18.45 — Венгреца вӀашагӀкхетар. ШоллагӀа передача. 19.00 — Хоккеях йола СССР чемпионат. 21.15 — «Ха». Информационни программа. 21.45 — Документальни фильма кинозал. 22.15 — Музыкальни орбита тӀа. «Са Будапешт». 22.45 — Волейболах йола Европа чемпионат Италера передача. Из йистеяьлча, кердадараш.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гӀа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора чам — 3-39-11; бехктохкама секретара — 3-34-38; партийна вахарея, культурая, промышленностен отделий — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отделен бухгалтерен — 2-60-71.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект 7/84.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни культуры и промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем и бухгалтерия — 2-60-71.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ05213. Заказ № 9094.